

Podzim

*Z veliké dálky padá listoví,
jak v nebesích by vadly sady dálné;
s posunkem padá odmítavým zřejmě.*

*Za noci upadá v samotu těžká země,
ač všechny hvězdy na nebi se skví.*

*Klesáme všichni. Ruce klesají.
Vzpomeň. Toť stejné ve všem na zemi.*

*Leč kdosi je, kdo pád ten potají
od věků zadržuje dlaněmi.*

Rainer Maria Rilke

ZE ZASTUPITELSTVA MĚSTYSE

Usnesení č. 19 ze zasedání zastupitelstva městyse Budišov ze dne 27. 6. 2013

Upravená verze z důvodů dodržení zákona č. 101/2000 Sb, o ochraně osobních údajů

Vypuštěné údaje a přílohy jsou v plném znění k nahlédnutí oprávněným osobám (občané Budišova a vlastníci nemovitostí na budišovském katastru) na Úřadě městyse Budišov.

Návrh usnesení

zastupitelstvo městyse:

- určuje ověřovateli zápisu p. Davida Kašpara a p. Rudolfa Matouška,
- schvaluje program zasedání zastupitelstva,
- ukládá zajistit nové výběrové řízení na přeúčtování úvěru 1802/10 LCD, zodpovídají p. Piňos, p. Sedláček, p. Ing. Man, termín do příští schůze,
- bere na vědomí zápisy z jednání rady městyse č. 46–49,
- schvaluje rozpočtové úpravy č. 4/2013, 05/2013,
- schvaluje závěrečný účet městyse za rok 2012, souhlasí s celoročním hospodařením a to bez výhrad,
- schvaluje účetní závěrku sestavenou ke dni 31. 12. 2012,
- schvaluje směnu pozemků p.č. 3545/1 a 3545/2 za část pozemku 4066/1 – stavba ČOV,
- schvaluje záměr nákupu či směnu pozemků pod přečerpávacími stanicemi, p. č. 1466/16, p. č. 1466/17, p. č. 1466/18, p. č. 1634, p. č. 3469/9,
- schvaluje záměr prodeje části parcely p. č. 3524/84 KN v k. ú. Budišov,
- schvaluje záměr prodeje parcely PK 362/1 a ukládá p. starostovi a Mgr. Smrčkovi zjistit prodejní cenu, nutnost zajištění znaleckého posudku na p. č. 363 a připravit návrh smlouvy se zpracovanými podmínkami dle požadavků zastupitelů,
- schvaluje záměr směny části pozemku p. č. 4434/2 za chatu č. e. 36 v k. ú. Budišov s Úřadem práce ČR,
- schvaluje zřízení věcného břemene na pozemcích par. č. 4636/2 a 3524/116 v k. ú. Budišov.

Ing. Ladislav Dokulil místostarosta, Petr Piňos starosta

Vážení občané, při bouřce došlo k výraznému narušení statiky některých stromů v zámecké zahradě. Proto vedení městyse

Budišov po konzultaci s odbornou firmou

vyhlašuje zákaz vstupu do části zámecké zahrady se vzrostlými stromy

s okamžitou platností až do odvolání. Žádáme, aby všichni občané ve vlastním zájmu tento zákaz respektovali a poučili i své děti.

Děkujeme za pochopení.

INFORMACE Z MĚSTYSE

Vážení budišovští občané, tato nová rubrika slouží k tomu, abyste byli informováni o tom, co se dělo, děje či bude dít v našem městyse. Pojďme se tedy společně informovat.

Budišovská zeleň

Hned na úvod pro Vás máme velmi dobrou zprávu. Po dvouletém snažení se podařilo našemu obecnímu úřadu ve spolupráci se Státním fondem životního prostředí získat dotace na obnovu zeleně v Budišově. Jistě se nyní ptáte, co si pod pojmem zeleň v Budišově všechno představit. Jedná se o stromy, keře, trávničky, ale například i o zeleň kolem chodníků a podobně. Obnova a úprava zeleně bude vykonána od oblasti hřbitova a dále po celém Budišově. Jedinou výjimkou bude zámecký park. Proč? Důvod je prostý. Obnova zeleně v zámeckém parku je složitější a dlouhodobější z hlediska památkově chráněného území. Projekt na obnovu a úpravu zeleně v parku je ale již ve fázi příprav. Práce na obnově zeleně v obci začnou na konci letošního roku a potrvají i v roce následujícím. Může se Vám v hlavě zrodit myšlenka, proč vlastně obecní úřad přistoupil k tomuto kroku. Důvodů je hned několik. První z nich a ten nejdůležitější je vyšší bezpečnost. Některé stromy je třeba vykácet, aby při víchřicích nedocházelo k ohrožení občanů či cenných věcí. Dalším důvodem je zlepšení životního prostředí, k tomu naopak dojde vysázením stromů nových. Projekt zajistil starosta, rada a komise za životní prostředí městyse. Nahlédnutí do projektu je možné na úřadě městyse. Doufejme tedy, že naše oko bude potěšeno.

Silniční zrcadla

Další zpráva potěší zejména řidiče. Rada se v rámci vyšší dopravní bezpečnosti rozhodla z prostředků městyse pořídit zrcadla na méně přehledná místa. Tyto úpravy se budou týkat pouze odboček ze státních komunikací na komunikace místní, které má na starost obecní úřad. Státní komunikace totiž spadají pod Správu a údržbu silnic. A kde budete zrcadla moci najít? Prozatím se nainstalují čtyři. První bude u odbočky na Výhony, druhé u připojení lokality Kuchyňka, třetí bude nainstalováno směrem od čističky odpadních vod a čtvrté k připojení na Míhoukovice (viz mapku).

Rada také nevyklučuje možnost v budoucnu nainstalovat ještě další potřebná zrcadla. Přejeme Vám šťastnou cestu.

Starosta a Markéta Jarošová

ZPRÁVY

Klimatour 2013 v Budišově

Cyklistická environmentální akce projektu Angažovanci Kraje Vysočina

V mikroregionu Horácko máme hodně cykloturistických tras. Ale cyklisté účastníci se akce Klimatour 2013 nemohli využít ani jednu. Ačkoliv nám v Budišově většinou moc nepříší, v pondělí a úterý 24. a 25. června napršelo víc, než někdy za celý měsíc (přes 90 mm).

Tím víc je třeba ocenit obětavost pracovníků Úřadu městyse Budišov Pavly Piňosové a Ing. Kristýny Hortové, které v deštivém a větrném počasí ujely nezanedbatelnou část trasy spolu s členy pelotonu, kterým ovšem patří ještě větší uznání. Místostarosta Dokulil, který v Budišově společně s radním Zdeňkem Sedláčkem nahradil starostu Piňose, se s bicyklem zúčastnil jen symbolicky, aby mohl uvítat účastníky akce v Budišově. Budišovský starosta (a coby krajský radní jeden z garantů Klimatour) Petr Piňos byl na startu v Koněšíně a pak musel odjet za dalšími svými povinnostmi.

První etapa Klimatour vedla 25. června z Koněšína přes Budišov a Tasov do Velkého Meziříčí, jak již bylo řečeno, jelo se po silnicích, a tak do Budišova přijeli cyklisté z Valdíkova i se zmíněnými budišovskými účastnicemi. A právě dvě posledně jmenované obce byly velmi vhodnými místy pro takovou akci. Budišov již pětkrát za sebou zvítězil ve třídění odpadu v kategorii obcí nad 1000 obyvatel soutěže sdružení Skládky odpadu TKO a Valdíkov v kategorii obcí do 500 obyvatel zvítězil ve všech sedmi ročnících soutěže.

A tak v Budišově v kulturním sále, který nahradil původně plánované nádvoří zámku, mohly proběhnout hry a soutěže pro děti i vystoupení účastníků Klimatour, vše směřováno k ochraně životního prostředí a třídění odpadů. Odměnou bylo hudební vystoupení žáků Základní školy Budišov. Po vystoupení se hledala paní učitelka, aby ji hosté mohli odměnit. Chvilí s tím měli problém, protože se kantorka od svých žákyň příliš nelišila.

Budišovský farář P. Václav Novák také představil zajímavost městyse – otočnou krouhev na farním kostele.

Nejvíce zážitků si pak odnesly děti, které se všechny (společně s účinkujícími) velmi bavily.

Ladislav Dokulil

Chovatelé vystavovali o budišovské pouti

O pouti navštívilo 350 návštěvníků místní soutěžní výstavu o putovní pohár městyse Budišov v odbornostech králíci, holubi a drůbež. Ačkoliv letošní výstava byla obeslána méně než v minulých letech, bylo vystaveno 115 králíků, 70 holubů a 60 kusů vodní hrabavé drůbeže. V letošním roce byl velký zájem o koupi chovných králíků. Na trhu, který nebyl součástí výstavy, vzbuzovaly zájem o koupi křepelky, zakrslí králíci, morčata i drůbež.

V odbornosti králíků již po druhé zvítězil Pavel Buček z Ivančic, druhé místo obsadil Josef Coufal z Třebíče, třetí byl Ing. Zdeněk Sladký z Ocmanic. V holubech zvítězil Luděk Pokorný z Pavlic, druhý byl Mirek Novotný ze Smrku a třetí Josef Diviš z Třebíče. V drůbeži zvítězil Bohumil Durda z Horního Újezda, druhé místo získal Ing. Sladký a třetí skončil Jaromír Hort z Kamenné.

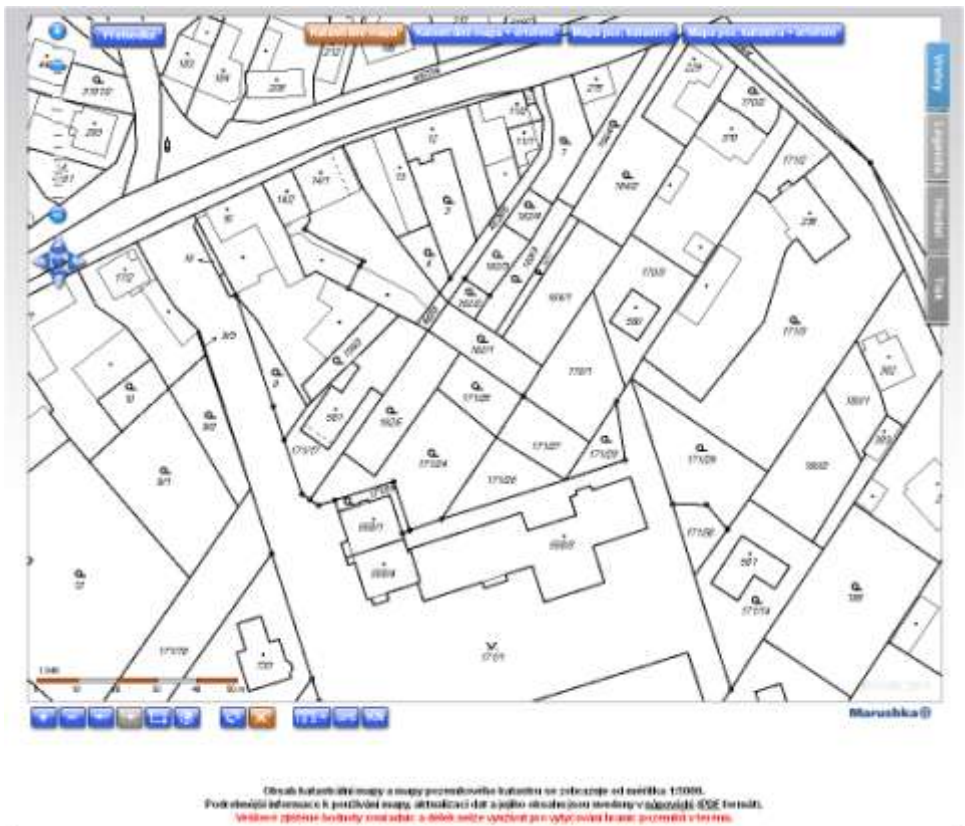

V listopadu (23. a 24.) se bude v Budišově konat ještě jedna výstava, a to okresní výstava okrasných a užitkových holubů a prodejní výstava králíků, předpokládáme, že bude vystaveno asi 300 holubů a 60 králíků.

Josef Dobrovolný

V Budišově dodigitalizováno

Ve čtvrtek 29. srpna Katastrální úřad pro Vysočinu prostřednictvím Katastrálního pracoviště Třebíč zplatnil digitalizovanou katastrální mapu (KMD) v Budišově včetně dat katastru nemovitostí (KN) a nyní je již celé dílo na internetu v aplikaci Nahlížení do KN (<http://nahlizenidokn.cuzk.cz/>) s mapou přístupnou aplikací Marushka.

KMD nikdy nenahradí pořádnou digitální mapu (DKM), která (zjednodušeně řečeno) obsahuje lomy v terénu znatelných vlastnických hranic s polohovou přesností $\pm 0,14$ m, jejichž poloha byla komisí zjištěna a trvale označena a poté je k tomu oprávnění zeměměřiči zaměřili. Jen v polích byly většinou použity hranice z bývalého pozemkového katastru transformované na měřené body.

Marushka před digitalizací

Marushka po digitalizaci

Tak takovou mapu v katastrálním území Budišov zatím nemáme. KMD sice v některých místech dosahuje i přesnosti DKM (tam, kde proběhlo zaměření např. při geometrických plánech a bylo vloženo do KN). Na většině míst ale proběhla jen transformace grafických map, takže se přesnost pohybuje v řádu metrů a z mapy, která je obsažena v Nahlížení do KN, nelze nic přesně odměřit. Je to dáno zejména nutností souvislého zobrazení celého státního území v jednom souřadnicovém systému a potřebou odstranění nepřesností v návaznosti hranic katastrálních hranic, mapových listů, bloků souvislého měření...

Odborní zeměměřiči tento hybrid příliš v lásce nechovají – tváří se jako digitální mapa, ale její přesnost je velmi různá (někdy i hrůzná), většinou menší, než u původní grafické mapy. Ale pro běžné uživatele i v budišovském katastru se přece jen informovanost značně zlepšila. Dříve měl uživatel po klepnutí na číslo parcely informace jen u pozemků, které byly zapsány na list vlastnictví v katastrální mapě, z mapy bývalého pozemkového katastru mohl jen hádat čísla parcel a pak informace ručně vyhledávat – a mapa grafických přidělů zde úplně chyběla, takže čísla parcel mohl zjistit jen na katastrálním pracovišti. Dnes již mapa v Marushce obsahuje všechna data, přístupná po klepnutí na čísla parcel či popisná čísla (doporučuje se použít definiční body parcel či budov), jen musíme vkládat ty pitomé kódy...

A navíc, jak je vidět z příložených obrázků, v některých místech je (alespoň v Budišově) po digitalizaci mapa přece jen podobnější stavu v terénu a zmizely i znatelné nesrovnalosti (ty na první pohled neznatelné bohužel zůstaly).

Podrobný návod k Nahlížení do KN najdeme uvnitř aplikace a něco otiskl i náš zpravodaj (BZ 1/2013, s. 62).

Ladislav Dokulil

Výměna duchovních správců v Budišově II

Když přišel v srpnu roku 2000 do budišovské farnosti P. Václav Novák, aby zde nahradil odcházejícího P. Františka Školaře, náš zpravodaj ve svém 3. čísle 2. ročníku přinesl krátké představení Mgr. Nováka. Ani letos nemůžeme opomenout změnu pečovatele o duchovní zdraví mnoha občanů Budišova, Hodova, Kamenné, Klementic, Nářamče, Rohů, Studnic, Doubravy, Spáleného Dvoru (obvod Římskokatolické farnosti Budišov u Třebíče), ale i Pyšelu, Častotic, Kojatína, Pozďatína a Zahrádky (Římskokatolická farnost Pyšel), a důležité osoby i pro všechny obyvatele těchto obcí a jejich částí.

Mgr. Václav Novák odchází do Kněžic (a Heraltic). S farníky se rozloučil na farní zahradě v sobotu 24. srpna 2013 a na nedělní mši sv. 1. září. Poslední mši sv. v budišovském farním kostele Nanebevzetí Panny Marie a sv. Gotharda sloužil v úterý 3. září. Na ní představil farníkům a zástupcům městyse Budišov nového duchovního správce, P. Miroslava Prajku.

Ten zahájil oficiální činnost v Budišově (kromě technických a organizačních prací) mši sv. ve čtvrtek 12. září a první nedělní mši sv. sloužil 15. září. A protože je u nás nový nejen jako duchovní, ale bude posilou i budišovským myslivcům a novým obyvatelem městyse, přinášíme o něm několik údajů.

Rozloučení P. Nováka s farníky na farní zahradě
(včetně oslavy narozenin předem)

Poslední nedělní mše sv. odcházejícího kněze

Mgr. Miroslav Prajka se narodil 10. 6. 1985 ve Valticích (bytem v Lanžhotě), od roku 2005 studoval na Cyrilometodějské teologické fakultě Univerzity Palackého.

Dne 10. 7. 2010 byl vysvěcen v brněnské svatopetrské katedrále na jáhna, v červnu 2011 ukončil studia složením magisterských zkoušek, od 1. 7. 2011 jej ustanovili k jáhenské službě ve farnosti u kostela sv. Jakuba v Brně. V pátek 9. 9. 2011 v 17 hodin přijal v kostele Povýšení sv. Kříže v Lanžhotě z rukou biskupa Vojtěcha Cikrleho kněžské svěcení, 10. září 2011 na zaplněném Náměstí v Lanžhotě sloužil svoji první mši svatou. S platností od 10. 9. 2011 byl ustanoven farním vikářem ve farnosti Velké Meziříčí.

Od 1. 9. 2013 se stal administrátorem ve farnosti Budišov u Třebíče a excurrento administrátorem ve farnosti Pyšel, což znamená, že bude prakticky vykonávat funkci faráře v těchto dvou farnostech.

Ladislav Dokulil, foto autor a Karel Pavlíček

Římskokatolická farnost Budišov u Třebíče, 675 03 Budišov 50
P. Miroslav Prajka, **tel. 739 246 079**
Děkanství Velké Meziříčí, biskupství brněnské

Setkání se seniory

Tradiční již akce posezení představitelů městyse se seniory se v úterý 10. září tentokrát konala v kulturním sále u ZŠ Budišov (ještě jsou v paměti dislokační a logistické problémy v loňském prosinci u Kundelova v rekreačním zařízení DTJ N. Město). Do sálu se všichni umístili bez problémů a navíc si s panem ředitelem mohli prohlédnout školu. Nechybělo ani vystoupení žáků školy a dokonce živá hudba byla.

Dýňobraní XIV + Budišovský zámek jinak II

Ačkoliv to v sobotu 14. září ještě tak nevypadalo, přece jen počasí nakonec odpoledne umožnilo uskutečnit dvojakci na nádvoří budišovského zámku a v parku. Novinkou bylo ocenění společenských organizací, z nichž největší ohlas sklidily budišovské ženy od svých příznivců. Ještě větší ohlas publika (standing ovation) sklidilo ocenění šéfredaktora našeho periodika. Zdaleka po uzávěrce již zde zbývá jen pár řádků a 6 fotek (zatím bez komentáře), takže se k velmi úspěšnému dni příště vrátíme.

Ladislav Dokulil

(Fotografie z obou akcí je možné v digitální formě získat na úřadě městyse)

Z HISTORIE

Z historie budišovské školy XVIII

Ročník 1941, fotografie z 3. třídy, rok 1949

První řada, sedící zleva:

Věra Jurová; Marie Krejčová; Marie Tesařová – Dvořáková; P. Stanislav Kovařík;
František Zejda, říd. uč; Helena Mezlíková – Kopečná; Marta Veselá; Anežka Tůmová –
Voborná a Svatava Dvořáková – Krátká

Stojící, prostřední řada zleva:

Květoslava Teplá – Harvánková; Jarmila Procházková – Vlčeková; Ludmila Procházková –
Tůmová a Anežka Doležalová – Veselá

Horní řada, stojící zleva:

Ladislav Škoda; Jiří Horký; Miroslav Slabý; Miroslav Nováček; Karel Nováček; Bohumil
Midrle; Pavel Havlík; František Rybníček; Václav Šoukal a Vlastimil Šoukal

Spolužáky vyhledaly: Svatava Krátka, roz. Dvořáková a Marie Tesařová, roz. Dvořáková

Ročník 1952; třída 9. A, rok 1967

Sedící zleva:

Marie Rousková – Topilová, Studenec; Františka Nováčková – Fraňková, Kamenná; Jaroslava Nováčková – Smrčková, Kamenná; Marie Hortová – Nahodilová, Spálený dvůr; Marie Švecová – Střechová, Hodov; Stanislava Pospíšilová – Sedláková, Studnice; Marie Doležalová – Zedníčková, Budišov; Jana Suchánková – Šmýdová, Budišov; Marie Prachařová – Říhová, Budišov; Ludmila Ujčíková – Syslová, Kojatín a Marie Tůmová – Kubišová, Budišov

Stojící, první řada zleva:

František Nováček, Nárameč; Josef Musil, Hodov; Stanislav Šula, Studnice; Vladimír Tesař, Budišov; Zdeněk Sláma, Budišov; Miloslav Kratochvíl, Kamenná; Marie Šulerová – Keilová, Kamenná; Jiřina Chmelíčková – Foretníková, Nárameč; Jiřina Klustová – Minaříková, Studenec; Stanislav Šoukal, Nárameč; Pavel Žák, Studnice a Antonín Jaroš, třídní učitel

Horní řada, zleva:

Vlastimil Klopal, Hodov; Jaromír Syrový, Budišov; Vlastimil Rousek, Studenec; František Prachař, Studnice; Ivo Pospíšil, Budišov; Vlastimil Svoboda, Pozďatín; Emil Adam, Kamenná; Miroslav Hort, Pozďatín; Jan Pejchal, Rohy; Vladimír Kozlíček, Budišov a Josef Kazda, Budišov

(Chybí: Zdeněk Raus, Nárameč; Jaroslav Večeřa, Budišov a Jiřina Líkařová – Hladíková, Pyšel)

Obrazy s budišovskou tématikou

Stanislav Horký, Pohled od Tří křížů, rok 1960

Ing. Stanislav Horký je hodovským rodákem, v roce 1948 se do Budišova přizemil, jeho manželka za svobodna se jmenovala Albína Bednářová. Manželé Horkých žijí od roku 1956 v Havlíčkově Brodě.

Lubomír Říha, Pohled ze silnice Hodov-Nárameč

Malíř Lubomír Říha jako skaut tábořil u rybníku Skalka (u Kundelova). V létě chodil k Bednářům (nyní majetek Horkých) čp. 146 pro mléko.

Obrazy jsou majetkem Aleše Horkého

Pod kostelem, autor neznámý

Dopis budišovskému faráři Msgre Augustinu Kratochvílovi

Důstojný pane!

Tento dopis adresuje Vám František Minář, rodák z Nového Veselí u Žďáru na Moravě, bydlící 30 roků ve Spoj. státech v Clevelandu ve státu Ohio.

Na podzim roku 1937 poslal mi můj přítel p. Karel Musil, pošt. úředník v Brně (žďárský rodák) jeden výtisk Vlastivědy moravské – Žďárský okres od ředitele J. Svobody. Byl jsem tou knihou nadšen a někteří z mých přátel (moravští rodáci) pospíšili si také opatřit exempláře Vlastivědy moravské svých rodných okresů.

V létech 1891–1892 jako 12letý hoch bydlil jsem u svého strýce v Ivančicích a chodil jsem 1 rok do první měšťanky. Pamatuji se, že jeden z přespolních spolužáků jmenoval se též Augustin Kratochvíl. Jsa chud, a protože příbuzní sami měli velmi skrovné příjmy, musel jsem zase zpět do „hor“ pást krávy, ale při pasení krav četl jsem knihy a naučil se znát krajinnou krásu rodné země. V Ivančicích měl můj strýc za sv. Jakubem kus pole s vinohradem, kam jsem často docházel na práci a „hlídání“ a z toho roku mi zůstaly také ty nejkrásnější vzpomínky z dětství – na nádherné panoráma Pálavských kopců a okolí Ivančic. A protože na obálce místopisu Žďárský okres četl jsem, že i Ivančický okres byl vydán a Vámi jako autorem napsán, dopsal jsem do Ivančic odbor. učitelu Husákovi, který mi obětavě zaslal vedle zmíněné knihy celou řadu krásných pohlednic a turistických velmi zajímavých příruček z Ivančického okolí – krásný člověk!

Msgr. Augustin Kratochvíl

A Vám, důstojný pane, který jste redaktorem tak krásného díla jako je Vlastivěda moravská, píší skrze následující:

V roce 1900–3 sloužil jsem jako rakouský infanterista v Jihlavě. Naše ubikace byly v „Jesuitských“ kasárnách, vedle, z druhé strany nádvoří, bylo vojenské skladiště a za ním další vojenské ubikace – vše prý bývalý konvent kapucínů. Časem jsem zašel do kostela a kláštera. U Minoritů zajímaly mne tam stavby a starožitnosti – zajímalo mne celkem v Jihlavě mnoho, ale znát podrobněji něco z historie Jihlavy se mi dosud nedostávalo. Napsal jsem před nějakým časem mé sestře v Jihlavě, která je školnicí v Ústavu pro ženské vzdělání, by mi prostřednictvím tamějšího knihkupce opatřila 1 výtisk „Jihlavského okresu“ od Aloise Pátka, – odepsala, že knihkupec řekl, že náklad je rozebrán.

A tak mi napadlo požádat Vás, důstojný pane, kdyby se Vám snad podařilo nějakým způsobem opatřit mi výtisk „Jihlavského okresu“ – když totiž bude možno. Já velmi bedlivě sleduji vývoj událostí, chápu nynější Vaše postavení, vím, že máte mnohem vážnější problémy k řešení, než shánět knihu pro sentimentálního krajana v Americe, ale podařilo-li by se Vám, důstojný pane, zmíněnou knížku mi opatřit, byl bych Vám vděčným a zaplatím za vše.

Celý svět je v chaosu. My v Americe čteme mnoho „zpráv“, které si odporují, naši čeští mluvčí, kteří v Americe dnes přednášejí, mluví prázdné řeči, nechťejí chápat, že věčný Bůh vládne věčně se měnící přírodou – navazují opadávající listí zoufale na stromy zpět – je nedůvěra, je přetvářka, lhalo se – je mnoho negativů v společenském mravním životě.

Co se mne týká, věřím v budoucnost českého jazyka a české kultury – tedy budoucnost národa ovšem bez penězoměnců, utiskovatelů a lichvářů. Věřím také pevně, že přijde doba, kdy český člověk nebude nucen za kusem chleba jezdit do zámorí, že bude žít a pracovat pro své a společné dobro v posvěcené zemi svých otců!

A s touto upřímnou a pevnou nadějí vyslovuji Vám, důstojný pane, také poděkování za celoživotní Vaši práci, kterou jste ještě vedle svého kněžského úřadu Vlastivědě moravské věnoval, historie a budoucí generace teprve Vaši práci ocení!

Přijměte, prosím, poděkování a pozdrav od neznámého Vám člověka z Ameriky!

František Minář,

3347.West 41 Street

Cleveland – Ohio U. S. A

Budišovský farář Msgre Augustin Kratochvíl se dobře znal s mým dědečkem L. Tvarůžkem. Patrně proto se pan farář na něj obrátil jako na přítele a novináře a dal mu k dispozici přepsaný dopis od amerického krajana, pana Františka Mináře. Nevím, jestli byl tento dopis uveřejněn v tisku. Patrně ne, protože pan farář Kratochvíl dostal tento dopis 11. září 1939, tedy šest měsíců po okupaci naší republiky nacistickou „Třetí říší“.

Jiří Štelovský, fotografie archiv Jiřího Štelovského

Z historie židovského osídlení ve Velkém Meziříčí

Samotná židovská obec při městě Velké Meziříčí se poprvé v písemných pramenech objevuje r. 1518. Židé bydleli mimo městské hradby v židovském ghettu (dnes ulice Novosady). První osadníci se zde pravidelně usídlili již v 15. stol., kdy byli židé vypovězeni z moravských královských měst – Z Jihlavy r. 1426, z Brna a Znojma r. 1454.

Po třicetileté válce bylo město Meziříčí poničeno a značně vylidněno. Majitelé meziříčského panství Kounicové se snažili o znovuobydlení města, a tak podporovali usazování židů (příchozích z jiných částí Moravy, Čech a Polska). Židovské obyvatelstvo získalo některá privilegia, avšak daňové zatížení bylo přesto vysoké. Živili se především obchodem a řemesly (řezníci, pekaři, krejčí, koželuhové, sklenáři, tkaničkář a vinopalník). Výjimečné postavení měli kolem r. 1679 Abraham Levi a na začátku 18. stol. Hiršl Zeisl, protože poskytovali vrchnosti obchodní a finanční služby.

„V židech“, ulice Novosady

Po zrušení společenských a hospodářských omezení v pol. 19. stol. se židé v Meziříčí začali věnovat podnikání. K prosperujícím firmám patřily továrna na sukno W. Becka a klišárny. Klišárna Jakuba Buchsbauma, největší závod svého druhu v rakouské říši i za 1. republiky, se nacházela na místě dřívější Kablovky. Další klišárny provozovali Adolf Fuchs, Markus Wachtl, Gustav Müller a Albert Fischer. Známými podniky byly panská palírna u Müllerů ve Vrchovacké ulici, Kohnreinovo zelinářství, Rufeinsovo sklenářství, firma Spitz – výroba a prodej plochých řemenů ke strojům a zemědělskému zařízení, hospoda u Wachtlů a zájezdní hostinec u Wolfensteinů – mladší byl plukovním lékařem v Jihlavě a ve Znojmě).

R. 1657 směli židé mít jen 10 domů. Před r. 1679 počet domů vzrostl na 23, r. 1710 bylo již domů 32. Tehdy z nařízení císaře Josefa I. měl být počet židovských domů omezen na 10, synagoga zavřena, přebytečné domy měly být odprodány křesťanům a přiděleny městu. Toto nařízení se však nevykonalo, protože měšťané neměli peníze na zaplacení židovských domů, a tak ještě v r. 1790 měla židovská obec 32 domů, r. 1842 58 domů obydlených 932 obyvateli; r. 1900 bylo ve Velkém Meziříčí 289 trvale žijících židů.

Od dávných dob až do r. 1871 měli židé svou školu o třech třídách, jejíž budova stávala proti staré modlitebně. Po zřízení německé školy chodily židovské děti do této.

R. 1723 vyhořelo při požáru města v židovské obci 12 domů, r. 1854 lehla celá čtvrť popelem a povodně postihly židovské ghetto celkem sedmkrát. Nejhubě bylo 30. června 1899, kdy se nad Meziříčím srazilo tři bouřky, večer se přihnala velká voda, která brala vše, co mohla.

Starý písmák z Meziříčí Josef Škoda ve svých pamětech píše: „Velikonoční neděle r. 1848 měla snad nejkrásnější jarní počasí.“ A pokračuje: „Když se lidé scházeli na služby boží, rozšířila se zvěst, že v kostele byla odcizena monstrance. Lid se bouřil zvláště, když se rozneslo, že krádež mohli spáchat jen židé a nikdo jiný. Rozzuřený dav se hrnul do židovské ulice, kde docházelo k drancování obchodů a ničení domů; oběti naštěstí nebylo. Ani jedno okno nezůstalo celé, rámy roztlučeny, železné okenice vyvráceny, lucerny na domech rozbity, železné dveře kvelbů vypáčeny, zboží vyrabováno nebo naházeno do vodní strouhy. Židé se rozutíkali. Komu nestačil čas, zatarasil se do sklepa, někteří se schovali pod můstky. To vše pod záminkou hledání monstrance. Za několik dní se zjistilo, že ji zcizil sám kostelník, který byl za to soudem v Jihlavě odsouzen k několika letům vězení.

Vyvrcholením tragického osudu židovského obyvatelstva po staletí spolužití se stal nacistický holocaust za 2. světové války. Židé byli postupně zbaveni svých práv, majetku a nakonec i života. Sedmdesát jedna občanů židovského vyznání z Velkého Meziříčí bylo deportováno dne 14. 5. 1942 do Terezína a odtud do vyhlazovacích táborů na východě, kde se zázrakem zachránilo jen sedm osob. Tím Náboženská obec židovská ve Velkém Meziříčí úplně zanikla.

Na některé židovské spoluobčany dodnes ráda vzpomíná starší generace, jako např. na obchodníka s kůžemi a menšího polního hospodáře Hynka Zeisla. Ten je dodnes známý jako člověk čestný, poctivý, pracovitý, sečtělý a vzdělaný, velký rybář, znalec umění a sběratel obrazů, ve své době velice oblíbený. Po vesnicích kupoval kůže a chudé lidi, kteří to potřebovali, vždy rád obdaroval, dal jim třeba i svoje nové boty a oděv. Žil skromně bez touhy po přílišném majetku. Takových jako on bylo více. Nakonec zahynul r. 1942 v koncentračním táboře Lublině ve věku 65 let.

Z židovské obce v Meziříčí pocházelo několik významných osobností: dr. Leopold Beer (*1802), znalec talmudské literatury; historik a spisovatel Eisik Hirsch Weis (1815–1905 Vídeň); dr. Arnold Pick (1851–1924), profesor psychiatrie na německé univerzitě v Praze. Další významnou osobností je lékař, známý lidumil, MUDr. Otakar Schück. Narodil se r. 1894 v Dolní Bobrové, po studiích pracoval krátce v nemocnici u sv. Anny v Brně a od r. 1925 působil ve Velkém Meziříčí jako lékař. Jako první ve městě vlastnil rentgenový přístroj. Starší generace na něho dodnes vzpomíná jako na velkého

dobrodince, který od nemajetných občanů nežádal peníze za ošetření. V letech 1931–35 byl předsedou meziříčského sportovního klubu, vedoucím fotbalového odboru a sám hrál fotbal. V místním ochotnickém souboru působil jako režisér. Po 15. březnu 1939 mu bylo tehdejšími protektorátními úřady, jako ostatním židovským lékařům, zakázáno vykonávat svou profesi. Zastala se ho meziříčská městská rada, která ve svém odvolání uváděla, že lékařská praxe MUDr. Schücka je ku prospěchu všech občanů. Odvolání však vyhověno nebylo, a tak lékař se z Meziříčí odstěhoval do své rodné Bobrové. Odtud byl s ostatními meziříčskými židy zařazen do terezínského transportu, odkud se již živý nevrátil. Tak skončil jeden obětavý lékař a dobrý člověk.

Postupem času sloužily meziříčské židovské obci celkem tři synagogy. Nejstarší byla tzv. malá synagoga, ta se nacházela mezi pozdějšími starou a novou synagogou. Byla to menší zděná stavba obdélníkového půdorysu, neznámého stáří; její vznik můžeme předpokládat nejdříve ve 2. pol. 15. století. Vnější rozměry této stavby byly 7,5×6 m, přízemí s valenou klenbou a k té byl ze severní strany přidán přístavek (předsině a ženské modlitebny) o rozměrech 6,5×1,8 m. V synagoze zůstal zachován po všechna léta, dokonce přečkal i 2. světovou válku. Barokní svatostánek a stavba sloužily až do 2. světové války jako zimní modlitebna s možností vytápění. V r. 1955 ji Židovská obec Brno prodala manželům Královým, kteří tuto cennou historickou budovu se zachovaným svatostánkem nechali zbořit.

„Nová synagoga“ s bývalým domem židovského učitele

Hned vedle malé synagogy se nachází tzv. stará synagoga. Ta pochází nejspíše z 16. stol. a je postavena v goticko-renesančním slohu. Celkový vzhled odpovídá dobové situaci vzniku synagogy. Zajímavý je umělecký barokně klasicistní kamenný portál z 2. pol. 18. století, který doplňují historické těžké kovové dveře.

Vstupní portál „Staré synagogy“

Rozpěrný oblouk (prampouch) mezi „Starou synagogou“ a vedlejším domem

Z nařízení panovníka byla v r. 1710 tato synagoga uzavřena, ale nedlouho poté si židé vymohli její znovuotevření. Bohoslužby se zde konaly až do r. 1867, kdy byla postavena synagoga nová. Potom sloužila jako skladovací prostory, za 2. světové války jako sklad oblečení německého letectva, po válce sklad Jednoty LSD, od r. 1956 sklad materiálu Energetických strojůren a od r. 1973 sklad Zdravotnického zásobování. Roku 1995 z iniciativy PhDr. Bohuslava Mikuláška, ředitele Muzea silnic a dálnic, byla podle architekta Ing. Jaroslava Klenovského provedena obnova této významné památky. V obnovené synagoze umístilo Muzeum silnic a dálnic stálou muzejní expozici, slavnostně otevřenou 13. června 1996. Výstavy muzea byly ukončeny r. 2010 a budova je v současné době důkladně rekonstruována brněnskou obcí židovskou. Na požádání je přístupna veřejnosti.

Židovský hřbitov

Poněvadž v polovině 19. stol. přestala stará synagoga vyhovovat svou velikostí potřebám nové doby, rozhodla meziříčská židovská obec o stavbě synagogy nové. Za tímto účelem byly zakoupeny dva měšťanské domy v sousedství židovského ghetta. Domy byly následně zbořeny a na jejich místech položen dne 2. 7. 1868 základní kámen ke stavbě nové synagogy. Stavba trvala dva roky a byla provedena podle plánů vídeňského architekta Augusta Prokopa v novogotickém slohu. Tato nová synagoga nesla všechny známky modernismu a zrovnoprávnění judaismu s ostatními náboženstvími.

Židovský hřbitov, hrob Simona F. Wachtla

Svatostánek byl přesně orientován k východu, mistrovsky je provedena nepravá dřevěná klenba z obkladů a obložení stropů s jemnou výzdobou, umělecky je zhotoveno

kování dveří, hlavice sloupů apod. Bohoslužby se zde konaly do 2. světové války. Německými nacisty bylo vybavení nové synagogy v r. 1940 barbarsky poničeno. Od r. 1943 budovu využívala německá armáda jako skladiště, od r. 1948 zde měly sklad materiálu Energetické strojírny a od r. 1956 Jednota LSD. Ta svou necitlivou úpravou stavbu částečně historicky znehodnotila, avšak obnova této pozoruhodné památky do původního stavu je dosud možná. Jednota budovu užívala (ale neudržovala) až do r. 1991, kdy byla vrácena původnímu majiteli, Náboženské obci židovské Brno. Ta se stará v rámci svých možností alespoň o její základní údržbu a pronajímá ji soukromým obchodníkům, takže dnes slouží jako obchod.

Mezi starou a novou synagou stojí dům, kde bydlel židovský kantor. Budova má klasicistní dispozici, klenbu a na průčelí kamenné ostění oken a dveří. V současné době ji vlastní soukromý podnikatel z Velkého Meziříčí. V domě nedaleko staré synagogy bydlel synagogální sluha šames. Ve sklepě domu byla umístěna rituální lázeň mikve. Dům je prampouchem opřen o synagogu; dnes je udržován současným majitelem a svým původním vzhledem připomíná staré zašlé časy.

Po vzniku židovské obce musel být založen i hřbitov, mohlo to být v 2. pol. 15. stol., nebo později. Podle vyprávění se měl tento hřbitov nalézat ve svahu na pravém břehu řeky Balinky, na místě dnešní Malé Strany západně od mostu. Po třicetileté válce rozrůstající se obec potřebovala nový hřbitov, proto r. 1650 zakoupila židovská komunita od městské rady meziříčské místo zv. Holubářovské (na svahu Vrchovci). Židé nově získali právo svobodně vynášet a dopravovat zemřelé z města kteroukoliv stranou bez překážek. Cesta ke hřbitovu vedla přes dřevěnou lávku za synagogou, po níž nosili své nebožtíky k pohřbu. Když jim povodeň r. 1768 tuto lávku strhla, povolilo město pro pohřby používat norýňský most pod podmínkou přispívání na jeho údržbu. R. 1762, kdy se hledala kdejaká záminka k útisku židů, dal městský magistrát zatarasit úzkou uličku vedoucí k židovskému hřbitovu, z toho vleklý soudní spor, který město nakonec prohrálo. Nejstarší náhrobek je z r. 1677. Dochované náhrobky až do konce 18. stol. jsou stěly – deskové kameny se zkosenými rohy nebo půlkruhovitě, zapuštěné přímo do země. Daleko víc se zde vyskytuje barokní mikulovský typ z bílého mramoru s květinami, ornamenty a typickými židovskými motivy. Epitafy jsou až do pol. 19. stol. hebrejské, pak hebrejsko-německé a hebrejsko-české, ojediněle i české.

Obřadní síň je prostá zděná obdélníková stavba se sedlovou střechou, dřevěný strop tvarem a provedením připomíná strop nové synagogy. Nad vstupním portálkem je deska s hebrejským nápisem (žalm 85, verš 12) v překladu: „Pravda ze země poroste a spravedlivý z nebes se dívat bude.“ Na piliři vstupu visí pamětní deska se jmény židovských vojáků padlých v 1. svět. válce.

Podle:

Židovské památky Velkého Meziříčí, Jaroslav Klenovský, 1997

Velké Meziříčí, Jaromír Kotík, 1967

Vlastivěda moravská, Augustin Kratochvíl, 1907

Velkomeziříčsko č. 38/39, článek Meziříčský lékař lidumil MUDr. Otakar Schück, Marie Ripperová

Kukátko Velkomeziříčské, Rudolf Dočkal, 1947

Josef Mikulášek, fotografie autor a Karel Pavlíček

„Stráž“ ještě jednou

Poutní místo Pyšel na Stráži

Útulná vesnička nacházející se v malebné krajině Českomoravské vrchoviny, čtrnáct kilometrů od Třebíče – to je Pyšel. Na horním okraji vsi na malém návrší stojí pozdně barokní kostel sv. Barbory dostavěný v r. 1788 a vysvěcený za biskupa Jana Lachenbauera. Duchovní správa započala se 1. července téhož roku. Prvním farářem pyšelským byl Třebíčán P. Jindřich Josef Arnošt, bývalý kapucín.

Sochu Panny Marie Lurdské (vyrobenou v Paříži) v ceně 321 franků daroval tomuto kostelu r. 1876 P. Metoděj Jelínek, pyšelský rodák, tehdy kapucínský vikář v Gmundenu. Dne 12. listopadu téhož roku tuto sochu její dárcе posvětil za P. Františka Hřebíčka se svolením nejdůstojnějšího pana biskupa Nottiga a umístili ji na hlavní oltář. Byla jednou z prvních soch tohoto ikonografického typu na Moravě a brzy k ní začaly putovat zástupy zbožných poutníků.

O poutním místě v Pyšele „Na Stráži“ se můžeme dočíst v publikaci *Nové poutní místo Pyšelo*, vydané J. F. Kubešem v Třebíči r. 1909. Jsou zde autentické záznamy pořízené bezprostředně po následně uvedených událostech. Cituji je v přesném znění.

Obyvatelstvo pyšelské bylo r. 1893 přiváděno v úžas řečmi i činy Julie Šoukalové, selské to dcerky. Ta si vyšla jednu neděli odpoledne v dubnu 1893 po prvním svatém přijímání k lesu zvanému „Stráž“. Tu spatřila tři osoby tmavě oděné, jak nahoře na kopci lehce, vzdušně kráčejí: Pannu Marii, sv. Josefa s lucernou a Krista, který zubožený, na kost vyzáblý, poslední kráčí (přesně v těch místech je studánka s pitnou vodou). Polekaná se vrátila domů se svou sestřenicí, která také toto viděla.

Doma vyprávěla vše rodičům a s nevěřící jí sestrou Františkou znovu šla v ta místa. Zahlédly pouze část těl snášejících se k jihu. Den poté spatřila Julie v těchto místech Pannu Marii s Kristem. Tak se dělo po sedm dní. V pátek však nemohla pro nečas nahoru jít.

Domáci, hlavně otec, naléhali po příkazu pana faráře na Julii, aby zanechala takových řečí. Ve škole doléháno na ni, vyzvídáno, ale děvče stále trvalo na svém. V sobotu zase šla do Stráže a tu ohromena byla, neboť uviděla na poli klečet postavu vznešenou a krásnou, zraky k nebi obrácenou – Pannu Marii.

17. dubna pak matka na rozkaz pana faráře dceru do Stráže provázela a vyzvala dceru, aby se té postavy optala, odkud je. Julie tak učinila o 12 hodině, kdy zjev se opakoval. Bylo jí odpovězeno: „Já z nebe jsem“. Dále se Julie táže: „A kdo?“ „Panna Marie, matka Krista Pána“, zněla odpověď. „Čeho si žádáte?“, ptá se Julie. „Drž církev svatou a já chci, aby zde vystavěna byla kaple,“ odvětila postava. Oblek Panny Marie byl blankytně modrý, pás, sepjaté ruce a růženec na krku.

Až do Svátků Nejsvětější Trojice hrnuly se do Pyšela davy lidí, zbožných nebo zvědavých, aby poznali děvče, které takové věci vypráví.

Děti na spolužačce žádaly, aby vyprosila jim důkaz, že je neobelhává. Sešlo se v onen den mnoho lidí povykujících v místa, kde Julie zjev vidala. Zase Pannu Marii viděla, avšak ve veliké dálce na rovinách častotických. V ten den, v hodinu šestou, jedna matka ze Smrku (vesnice asi hodinu vzdálené od Pyšela) s dítětem vředovitým, hnisu plným, také

přítomna byla. Svoje nemocné dítě uložila v místo, kde Panna Marie stála. Po chvíli pak odešla s dítětem domů.

Doma k překvapení všech domácích rozvinula dítě, rok nemocí strádající, úplně zdravé a čilé. Dále zde byl uzdraven člověk z Čech stížený vnitřní nemocí. Jiný, který byl vzat z nemocnice, byl by doma zemřel, v Pyšele se však uzdravil. Rolník z Příšpan kýlu mající zdraví v Pyšele nabyl.

Mnoho lidu ze všech stran hrnulo se k Pyšelu. Po čtrnácti dnech po této události roznášel Jan Široký, rolník z Pyšela, svěcené ratolesti po svých polích, které se zasazují do žit, i napadla ho myšlenka, aby jeden jívový prut zapíchl na ono místo, kde Panna Maria klečívá (bylo to na jeho poli). To byl počátek nynějšího tvaru Stráže. Sousedka V. přivázala první na onu ratolest maličký obrázek Panny Marie Lurdské. Š., podělkář, zarazil na tom místě tři kůly ve tvaru trojúhelníka a na ně připevnil malé zábradlí. Několik dnů nato připutoval P. z Třebíče, již podruhé, a přinesl velký obraz Panny Marie Lurdské, který na ono zábradlí připevnil.

Po kratičkém čase povstal tzv. malý oltář. Za tím místem na poli bylo oseto žito a několik snopů žita zde poutníci posílali.

Stalo se, že v červenci majitel pole všechny kůly, zábradlí a obrazy shodil a čtyři kroky níže k straně západní na poli Josefa Šoukala, zase do pořádku uvedl (v těchto místech se dnes nachází kaplička).

Po přenesení na jiné místo byla obava, bude-li Panna Maria klečet na novém místě, nebo na starém. Panna Maria na novém místě byla, ale se zrakem smutným. Snad vzpomínala na zatvrzelost lidskou, jakou zažila tehdy v Betlémě, když jí nechtěli dát ani přístřeší.

Poutníci přicházeli v hojném počtu. Velký průvod z Prštic a okolí donesl obraz Panny Marie Dobré rady, který tam podnes se nalézá. K pobožnosti večerní chodívali přespolní z vedlejších osad a sice: ze Zahradky, Častotic, Studence, Kamenné, Budišova, Pozďatína, Náramče a Trnavy. Přicházeli dosti často a pozdě v noci domů se navraceli, aniž by se komu tato návštěva pobožnosti byla zprotivila.

Někteří z obyvatelů pyšelských dohodli se o tom, že by rádi nad tím místem, kde Panna Maria klečící, nějaké přístřeší zhotovili, aby místo toto před deštěm chráněno bylo. Tento úmysl se neuskutečnil, protože dp. farář Fr. Hřebíček nechtěl k tomu nikterak přivolit, aby to takřka celý svět nevyčítal pyšelským obyvatelům, že si dělají poutní místo sami. Ale dal návrh, kdyby to dal udělati někdo z cizích. A tak se i stalo a koncem r. 1893 byla na Stráži postavena prostá dřevěná kaplička s malou dřevěnou věžičkou.

Julie Šoukalová, původkyně této pobožnosti r. 1900 vstoupila do kláštera ct. sester Boromejek v Těšíně. Za rok si ji otec vzal domů pro těžkou nemoc, doufaje v její uzdravení ve své domácnosti na čerstvém horském vzduchu. Po uzdravení vedla její první cesta do Stráže a tam spatřila velká tištěná slova: „Staň se, Pane, vůle Tvá“. Bylo to její vidění po přijetí z kláštera první a poslední. Až do své smrti byla přesvědčena o pravosti svého vidění.

V r. 1895, první neděli po Velikonocích, na tom samém místě, kde se prvně dle udání svatá Rodina ukázala, viděli J. V. ze Zhoře a K. z Plešic tzv. nový Jeruzalém, neboli chrám Páně sv. Vamberčický. J. H. z Pozďatína spatřil Pannu Marii v témže místě. Po celé

tří roky na toto místo žádný poutník nepřišel, až tito první. Poutníci postavili na toto místo prostý sloupek a od té doby se konávala pobožnost lesem od kapličky, tam jak se říká k sv. Rodině a zase zpět.

V roce 1900, v těch samých místech, někteří citelové viděli, jak se kouř vonný vznáší od země mezi stromy, a bylo to před polednem, kdy bylo jasno. Kouř byl tak hustý, že ani ratolesti stromů nebylo vidět a vypadalo to tak, jako když se s kaditelníci svatostánek okuřuje. Kouř vznášel se po pramenech nad les vzhůru k obloze. Tentýž rok, na den Jména Panny Marie, na tom samém místě, kde ten sloupek stál, otevřelo se nebe tak, že pro strach a hrůzu té velké jasnosti, nelze to ani dobře vylíčiti... Jak dí sv. Pavel: „Žádné oko lidské nespatrilo, ani ucho neslyšelo, ani srdce lidské necítilo, co Bůh připravil těm, kteří ho milují.“ Stalo se to za jasného dne kolem 11 hod. před polednem, a ta veliká jasnost z otevřeného nebe, byla na té straně, kde je slunce o 5. hod. odpoledne.

Jiný den nato, v neděli po mši svaté, N. S. z Kondratic přišel do domu pro otce Julie a vybízel jej, chce-li nějaké vidění spatřit, ať jde do Stráže. Šoukal na to vyzvání šel s ním a přišli na konec lesa, kde stezka zatáčí ke kapli. Po levé straně stezky, asi jeden krok od ní, stály velké smrky. Když k nim mužové došli, byly smrky božími duhami tak zastřeny, že tito zůstali státi jak zaraženi. V ten den mnoho lidí mělo vidění, ale každý z nich něco jiného.

V roce 1903 byla kaplička zvětšena a oplechována.

O poutích a svátcích Panny Marie putovalo do Pyšela mnoho poutníků z různých farností a s průvodcem. Menší průvody přijížděly pak z celé Moravy, Čech, Slezska a zemí celého Rakouska, aby vysílali své vroucí prosby a modlitby nejprve v chrámu sv. Barbory k Panně Marii Lurdské, přemocné pomocnici křesťanů, a pak v dřevěné kapličce ve Stráži.

Tolik publikace Nové poutní místo Pyšelo.

V roce 1934 byla dosavadní dřevěná kaple zbořena a na jejím místě obyvatelé Pyšela začali stavět novou zděnou kapli. Plány zhotovil Josef Mikyska z Rudíkova. Kaple má drobnou, 6 m dlouhou loď na obdélníkovém půdorysu a polygonální presbytář.

Kapli vysvětil o svatodušním pondělí 1. června 1936 P. Rudolf Straka za účasti 2000 věřících. Biskupem bylo povoleno sloužit zde dvakrát do roka mše svaté – na svatodušní svátky a 8. září.

Roku 1936 byla zbudována ze zbylého materiálu ve svahu malá jeskyňka připomínající poutní místo Lurdy ve Francii.

V minulé době se zde od roku 1955 nesmělo sloužit vůbec. Po roce 1989 musela být kaplička důkladně opravena, protože se nacházela v dost neutěšeném stavu.

První mši svatou po sametové revoluci zde sloužil P. Karel Moštěk v květnu 1994. Dnes se zde každoročně na svátek Svatého Ducha pořádá tzv. malá pout'. Mše se slouží před kaplí pod širým nebem s velkou účastí věřících. Toto místo stále přitahuje lidi. V současné době se o kapličku stará paní Křížová z Pyšela.

Keplička v lese, Stráž.

MIŤKO BOŽI PYSĚLSKÁ
ORODUJ ZA NÁS!

Kamni chrám Páně v Pyšelu

Pyšelo.

Památka a pozdravení
z Pyšela.

K oficiálnímu uznání zjevení církvi nikdy nedošlo. Třebíčský děkan P. Jiří Dobeš to nepovažuje za důležité. *Některá mnohem významnější místa ve světě se takového ocenění nedočkala. Nejde jen o zjevení, v místě se musí stát nějaký zázrak, nějaké uzdravení potvrzené lékařskou zprávou. Ale i taková místa v krajině mají význam nejen pro věřící. Lidé tady nacházejí klid, mohou se zde ztišit a rozjímat, a to není málo* – dodává P. Jiří Dobeš.

Použitý materiál

Nové poutní místo Pyšelo. *Vznik, průběh, projednávání, životopis dívky zúčastněné, atd.*
Napsala L. Fk., V Třebíči, 1909. Tisk J. F. Kubeše – Nákladem vlastním.

Josef Mikulášek

Letem sokolím...

Při studiu vzpomínek čestného starosty Tělocvičné jednoty Sokol Kojetín Ferdinanda Venclíka (1866–1942), jsem našel vzpomínku na zájezd několika členů kojetínské sokolské jednoty do Budišova u Třebíče. Tato vzpomínka mě zaujala, protože z Budišova pocházeli prarodiče mé manželky a ona tam prožila mnoho krásných prázdninových chvil.

Tělocvičná jednota Sokol Kojetín byla ustavena na valné hromadě 28. března 1888, když její stanovy byly schváleny c. k. místodržitelstvím v Brně již 23. ledna 1888. První výbor jednoty tvořili: Josef Vrtěl, starosta jednoty, Josef Habáň, místopředseda, Julius Kopp, náčelník, František Olšaník, jednatel a Leopold Veselý, pokladník.

V prvním období své činnosti se jednota zaměřila na veřejná pochodová cvičení do sousedních obcí (tzv. výlety), často spojená s malým veřejným vystoupením.

Autor vzpomínek, Ferdinand Venclík vzpomíná na „výlet“ do Tovačova. Bylo to v roce 1890, datum výletu nevím, píše, kdy bylo ujednáno podniknout do Tovačova propagační výlet, spojený s malým veřejným vystoupením.

A vzpomínám ještě na jednu sokolskou výpravu ve společnosti Poldově, pokračuje dále. (Polda – Leopold Veselý, učitel a dobrý kamarád nás mladých vyučitelů na škole kojetínské.)

Leopold Veselý se narodil 18. září 1859 právě v Budišově u Třebíče. Jeho otec tam byl nadučitelem. Leopold Veselý přišel do Kojetína 1. března 1881, to ještě za (Františka) Slaměníka, dne 1. září 1890 se dostal do Radvanic na Přerovsku jako řídicí učitel a ve školním roce 1911/1912 v témže postavení do Tovačova, odkud v roce 1921 odešel na odpočinek do Kojetína, rodiště své manželky.

O prázdninách v roce 1889 pozval Leopold Veselý své přátele, členy Tělocvičné jednoty Sokol Kojetín, Ferdinanda Venclíka a jeho kamaráda Dolfka (Adolfa) Procházku, právníka, do Budišova na návštěvu. Na tuto návštěvu F. Venclík vzpomíná následujícími slovy: „Zajeli jsme tam a poněvadž v neděli, co jsme dleli v Budišově, bylo v Třebíči veřejné sokolské cvičení vedené už tehdy uznávaným velkým sokolským pracovníkem, třebíčským učitelem Janem Máchalem, toužili jsme jej poznati. Měli jsme v úmyslu zúčastnit se tohoto veřejného cvičení a vzali jsme si proto své kroje sokolské s sebou. Byloť nám tehdy vystupování v sokolském kroji vzácné.“

Před budišovskou sokolovnou 28. 10. 1937 (ilustrační foto)

Budišov, rodiště budovatele olomouckého ústavu pro vzdělání českých dívek Pöttingea, olomouckého kanovníka Emanuela hraběte Pötting-Persinga, jenž tam také jest pochován, je pěkné městečko. Jeho zvláštností je, že na věži farního kostela místo kříže je na železné tyči otáčivá figura vysoká 4 m sv. Gottharda ze silného plechu, jenž svou polohou ukazuje směr větru a dává souditi na možné počasí.

Od Třebíče je Budišov vzdálen asi 12 km, tedy přes 2 hod. cesty pěší. Poldova máti zásobila nás bohatě poživou a my v neděli ráno vyrazili jsme všichni tři k Třebíči... Veřejné cvičení za krásného počasí bylo zdařilé a přítomnost nás tří Sokolů až z Hané budila pochopitelně pozornost. Že večer jsme zůstali na taneční zábavě je samozřejmé. Holdovali jsme statečně Terpsychoře až přes půlnoc, zvláště já a Dolfek. Já bavil jsem se velmi dobře s dceruškou nějakého třebického koželuha – jméno už mi dávno uteklo z paměti. Po půlnoci vyrazili jsme na zpáteční cestu k Budišovu. Já s Dolfkem zahalili se, protože noc byla chladná, do svých haveloků, Polda oděl se tatínkovým kaiserockem. Na pohled na Sokola s pérem za čapkou, ve vysokých botech, oděného černým císařským kabátem, bylo nutno si zvyknout. Byl krajně komický. Přišli jsme do lesa a černá tma ztemněla ještě víc. Bez řeči prošli jsme lesem... Poldova maminka uvařila nám dobrou snídani a hajdy do postele. Odpoledne jsme si prohlédli Budišov a okolí, zajímavé ohromnými masivy žulovými, kde v četných lomech zpracuje se tento tvrdý prahorní nerost v různé předměty lidské potřeby. Potom jsme přes Brno opět odjeli do Kojetína.“

Podle vzpomínek Ferdinanda Venclíka uvedl František Řezáč

Z BUDIŠOVA A OKOLÍ

Prosba větrného mlýna na Zrádném kopci – Věteráku v Budišově u Třebíče

Zdá se, že jsem obyčejný, skromný, nevynikám ničím zvláštním, stojím smutně v krajině a jakoby lidé, kterým jsem kdysi sloužil, na mne zapoměli, odvrátili se ode mne, starého, zrezivělého věkem a nepotřebného krámu.

Rozhodlo se pár mých přátel dobrých za podpory vedení městyse Budišov, že pomůže mým dlouholetým neduhům, strastem letitým a nedovolí, abych se zřítíl a v prach obrátíl. Již započali se mnou rozprávěti a zejména pak pracovati na záchraně mé jedinečnosti a výjimečnosti.

Co však mi velmi chybí - někde je určitě založeno, či zapomenuto – je výkres, malůvka, kresba, malba, náčrtek, zkratka a dobře dokumentace toho, jak jsem vypadal v době své největší slávy od roku 1838 až do konce 19. století, kdy už na všech obrázcích jsem ztvárněn jako rozhledna.

*Prosím Vás všechny, kterým není lhostejno, že strádám, za krk obnažený mi přší, mráz mi láme mé staré kamenné kosti, mnohými děrami v těle mám fičí studený vichr, **podívejte se na půdy, porozhlédněte se kolem, oslovte své známé, zapátrejte v paměti! Pište, volejte, mluvejte, informujte, i kdyby šlo o zdánlivě z Vašeho pohledu nevýznamnou informaci! Staňte se přítelkyní, přítelem Věteráku !***

Adresy:

obec@mestysbudisov.cz;

pinos@mestysbudisov.cz

tel.: 568875110

tesarovajitka@seznam.cz

605007780

Přijďte se podívat, poradit, promluvit! Vejděte prvními vraty hned vedle tabule, jste vítáni!

Fotografie archív rodiny Němečkovy

Základní škola Budišov

Vážení čtenáři Budišovského zpravodaje, i když velkou část letního období vyplnily prázdniny, máme pro vás několik zpráviček, ze kterých je patrné, že také v létě je ve škole rušno. Rádi Vás přivítáme na akcích, které budeme připravovat i pro veřejnost.

Kolektiv pedagogů ZŠ Budišov

Pomáda

V sobotu 8 června 2013 uspořádala ZŠ Budišov zájezd do Prahy do divadla Kalich na muzikál Pomáda. Zájemci z řad dětí i dospělých měli možnost vidět perfektně zvládnutou choreografii, scénu a neobyčejné herecké i pěvecké výkony. Kdo se zúčastnil, rozhodně nelitoval.

Výlet do ZOO

12. června 2013 – poslední schůzku přírodovědného kroužku Poštołka završili žáci stylově – celé odpoledne prožili v nádherné jihlavské zoologické zahradě. Stále nové prvky, včleňované do neuvěřitelně malého prostoru v centru krajského města, nás opět fascinovaly. Klobouk dolů před všemi, kteří se tu o vše starají a stále vymýšlí nové a nové věci.

Přestože čas vymezený pro návštěvu ZOO neuvěřitelně rychle uběhl, našli jsme si během zpáteční cesty ještě chvíli na to, abychom se podívali z výšky na kraj kolem Oslavičky a Nového Telečkova, zastávku jsme si totiž udělali na rozhledně Rubačka.

Rozhledna Rubačka

Exkurze v ZD Budišov

Žáci 9. ročníku se vydali na exkurzi do Zemědělského družstva Budišov. Jejich cílem bylo seznámit se s principem výroby elektřiny pomocí bioplynové stanice. Princip její funkce od zajištění zdrojů ze živočišné a rostlinné produkce po výrobu elektrické energie detailně objasnil ředitel družstva pan Ing. Stanislav Jaša.

Zajímavostí pro všechny zúčastněné bylo množství tepla, které se při výrobě uvolňuje a odchází nevyužité do vzduchu.

Akce byla realizována v souvislosti s udržitelností projektu Perspektiva II, který na ZŠ Budišov probíhal v rámci programu OPVK v roce 2009–2012 (financováno z projektů ESF a rozpočtu ČR).

Nácvik řešení situace při mimořádné události

Den před zakončením školního roku proběhla (předem naplánovaná) evakuace základní školy. Pomyslné nebezpečí hrozilo v prostoru tělocvičny, proto byla evakuace vedena hlavním vchodem. Žáci se řadili a kontrolovali podle seznamů v třídních knihách na fotbalovém hřišti. Potom se jednotlivé třídy rozešly na pěší výlety, opékání špekáčků nebo na fotbalové utkání.

Proč ne – vždyť ten poplach byl jenom jako!

Evakuace

Slavnostní zakončení školního roku

Letošní školní rok skončil v pátek 28. 6. 2013. Před rozdáním vysvědčení ve třídách proběhlo slavnostní zakončení před budovou školy. Krásné počasí dodalo této chvíli jedinečnou atmosféru. Podívat se přišli i mnozí rodinní příslušníci. Žáci a žákyně, kteří vynikají ve školní práci, v práci pro školu, třídu a spolužáky, ve znalostních či sportovních výkonech obdrželi drobné dárky a pamětní listy. Slavnostní chvíle umocňovalo pásmo písní v podání žáků 1. třídy a dojetí žáků 9. třídy, kterým přejeme v nových školách hodně úspěchů.

Odprodej školního nábytku

Základní škola Budišov – příspěvková organizace nabízí veřejnosti k odkoupení vyřazený školní nábytek za zůstatkovou cenu. Získané finanční prostředky budou použity na pořízení nového školního nábytku do tříd a na renovaci podlah. Bližší informace na www.zsbudisov.cz.

Změny v interiéru školy

Na začátku školního roku přivítala žáky značně (za finanční podpory městyse Budišov) pozměněná tvář budišovské školy. Během prázdnin došlo k výmalbě chodeb, vestibulu a některých učeben, k nástřiku radiátorů. Začalo se s renovací podlah, s výměnou dveří a zárubní, osvětlovacích těles, nástěnek, věšáků na ručníky a držáků na školní pomůcky. Došlo i na změnu systému hlášení školním rozhlasem a zvonění. Vnímaví návštěvníci si jistě všimli i opravené fasády na školní jídelně. To vše se podařilo díky přesvědčení a nadšení pro dobrou věc a také díky profesionálnímu přístupu firem a živnostníků, kteří podnikají v Budišově a jeho okolí. Děkujeme.

(foto 13)

Nový školní rok 2013/2014

Slavnostní zahájení nového školního roku se uskutečnilo v pondělí 2. září 2013 v 8.00 hodin. Ředitel školy Mgr. Milan Procházka všechny pedagogy, žáky, rodinné příslušníky a ostatní příchozí přivítal a popřál hodně úspěchů v novém školním roce.

Zvláštní pozornost byla věnována prvňáčkům, kteří dostali kytičky, stužky a pamětní listy od žáků deváté třídy. Ve třídě pak na ně čekaly nové lavice plné dárečků a pomůcek do 1. třídy. Popřát úspěch škole a novým žákům přišel také starosta městyse pan Petr Piňos.

Pohled do blízké budoucnosti

Aby školní výuka byla zajímavější, připravujeme akce, které školní život zpestří, prohloubí a v různých směrech obohatí.

Připravujeme:

- 13. 9. – Atletická olympiáda pro 2. stupeň
- 17. 9. – Exkurze do VE Dalešice
- 24. 9. – Divadélko pro školy (Africká pohádka, Legenda V + W)
- 25. 9. – Běh naděje
- 26. 9. – Den jazyků
- 30. 9. – Dopravní hřiště v Třebíči
- 14. a 15. 10. – Ptáčovské rybníky
- 15. 10. – Podzimní variace
- 22. 10. – Den otevřených dveří
- 5. 11. – Sběrový den (sběr papíru)

Těšíme se na společná setkávání během akcí, které budou připraveny i pro rodiče a širší veřejnost (v našem výčtu jsou to ty poslední tři).

Vážení čtenáři Budišovského zpravodaje,

dozvěděli jsme se, že na Vaší škole v Budišově pracuje pěvecký soubor, který zpívá především lidové písničky z našeho kraje Horácka, máme z toho s manželkou velikou radost, protože jsme také dlouhá léta chodili v Třebíči do horáckého souboru písní a tanců Třebíččan, celkem neuvěřitelných 50 let. Chceme se proto s Vámi o tyto pro nás tak pěkné vzpomínky v krátkém povídání podělit.

Z iniciativy známé odbornice na folklor profesorky Zdenky Jelínkové vzniká v Třebíči těsně po 2. světové válce soubor lidových písní a tanců, který položil základ celé řadě soborů na Horácku a mezi nimi vznikly i další dva soubory v Třebíči, jeden při VPŠS Třebíč a druhý, náš soubor lidových písní a tanců při LSD Jednota v Třebíči. Dále pak v Jihlavě soubor Vysochaň.

Soubor byl založen několika mladými lidmi z Třebíče a okolí v polovině minulého století, v roce 1955, a převážnou část tvořili pracovníci LSD Jednota se sídlem v Třebíči. Zpočátku zpívali nejen lidové písně z Horácka, ale i další sborové písně z celého světa. Zanedlouho zařadili do svého programu i jednoduché dívčí tance a nakonec dívky přemluvily i chlapce, aby bylo možné tančit i párové tance a sestavit zajímavý program pro diváky. S takovým programem se již dalo vystupovat nejen v Třebíči, ale i v ostatních městech a vesnicích okresu, regionu, republiky a nakonec i v zahraničí.

Jak běžel čas, tak přicházeli do souboru další lidé a mezi nimi jsme s kamarádkou Jenkou přišli i my a nakonec se z nás stali i souboroví manželé. Našli jsme tam zábavu i mnoho kamarádů a kamarádek, se kterými nás spojuje přátelství dodnes.

V roce 1962 obdržel soubor od MNV v Třebíči, za dlouholetou reprezentaci města, čestný titul Třebíčan. V dalších letech získával soubor na popularitě, začal cestovat i do zahraničí a zúčastnil se mnoha festivalů a přehlídek. V roce 1959 byl v bývalé NDR – dnes SRN, 1969 v Anglii a Belgii, několikrát v Maďarsku, 1973 v SSSR – dnes Rusku, letadlem v městě Pavlovsku u Voroněže, 1976 v Polsku, 1981 v Holandsku, 1983 ve Španělsku, 1995 v Rakousku ve Vídni, 1998 opět v Rakousku v Lilienfeldu, což je družební město Třebíče. Mnohokrát také na východním Slovensku v Humenném a Mezilaborcích. Největší poctou pro soubor Třebíčan bylo, že si nás paní profesorka Zdenka Jelínková v roce 2003 pozvala do skanzenu na Veselý Kopec k natáčení lidových písní a tanců z oblasti Vysočiny, Horácka a Brněnska, kde se natáčely detailní záběry tanečních kroků pro vysokoškolské studijní materiály JAMU v Brně.

Z návštěvy Antverp v roce 1969

Jednou z posledních akcí horáckého souboru písní a tanců Třebíčan bylo vystoupení v roce 1995 v Praze na Žofině, při příležitosti 100. výročí konání Slovanské výstavy v roce 1895. Třebíčan se zde rozloučil velice pěkně se svojí padesátiletou uměleckou činností. Skutečnou tečkou potom byla oslava 50 let trvání souboru, na kterou byli pozváni všichni, kteří v tomto souboru účinkovali a zasloužili se o jeho dobré jméno. Celkem prošlo souborem okolo 420 hudebníků, zpěváků a tanečníků. Hudba pod vedením primáše Jana Havrana byla po dlouhá léta páteří souboru. Hlavní a velký podíl na všech úspěšných pásmech a programech měla choreografka, zpěvačka a tanečnice Růžena Špaková se svým manželem Jiřím Špakem a vedoucí souboru Miloš Mládek.

Originální vzor dívčího i chlapeckého kroje původně pocházel z Velkomeziříčska, jelikož se v městském prostředí Třebíče a okolí žádný nedochoval. Podle něho kroje ušily a s láskou vyšivaly lidové umělkyně a výborné učitelky ZŠ, sestry Marie, Blažena a Anna Bočkovy z Ketkovic, na základě návrhů výborného znalce venkovského prostředí a folkloristy, pana řídícího učitele Vratislava Bělíka z Vladislavi. Náš horácký kraj je a vždy byl chloubou celého souboru Třebíččan, je a zůstane také chloubou naší. V příloze tohoto našeho vyprávění o historii souboru Třebíččan přikládáme několik fotografií z naší činnosti v tomto souboru, kde také uvidíte tyto nádherné kroje při vystoupeních doma i v zahraničí.

Orchestr s primášem Janem Havranem

Vám, milí čtenáři, přejeme, aby i Vás v této moderní uspěchané době lidová písnička a tanec z našeho kraje Horácka chytily u srdíčka, protože máme již tady v Budišově, na Vaší ZŠ, pokračovatele v začátek a žácích, kteří pod vedením paní učitelky Mgr. Vladimíry Staré zpívají krásné písničky a kde se zpívá, tam se také tančí. Proto nám dovoluňte, abychom i jí takto poděkovali za tuto velice záslužnou činnost.

»TŘEBÍČAN PĚTADVACETILETÝ«

V letošním roce slavi národopisný soubor TŘEBÍČAN JKP v Třebíči dvacet pět let svého trvání.

Do další pětadvacítky přejeme mnoho úspěchů
a tvůrčího elánu

Stránka z Třebíčského zpravodaje r. 1980

Manželé Strnadovi, reklamní fotografie pro zájezd do Holandska v roce 1982

Malovaný dům, nádvoří 1983

Třebíččan 1994, Skanzen Veselý kopec

Jedna z posledních fotografií souboru u třebíčské baziliky v roce 1991

Chtěli bychom na závěr tu lásku k tanci, písničce a našemu kraji vyjádřit slovy našeho nejmilejšího básníka tohoto kraje, který nás celá léta provázel životem v souboru, Františka Halase: „Ty můj kraji, ty mé bezpečí, ty má zatvrzelosti... Já se tam vrátím, já se tam vrátím. Kdyby mi jen oči pro pláč zbyly, já se tam vrátím, já se tam i poslepu vrátím!“

Červenec 2013

Lubomír a Jana Strnadovi

Mateřská škola 2013

Stojící zprava: Matěj Mejzlík, Milan Flachs, Lukáš Požár, Adam Milan Bazala, Sabina Otoupalová, Tadeáš Carda, Vojtěch Tesař, Jakub Fojtík a Adéla Plocková
Klečící zleva: Pavel Komínek, Zdeněk Nejedlý, Kristýna Otoupalová a Simona Horká

Pohádky jsem měla vždycky ráda, aneb Lenora je nemoc zlá

Hrabu se ráno z postele a umíněně si opakuji, že mě čeká nový den. To je sice pravda (kdo by o tom ostatně mohl pochybovat), ale na náladě mi to nepřidá. Elánu mám asi tolik jako přetržená žízala. Jak to, že jsem tak unavená a celá jako polámaná, když jsem včera nic namáhavého nedělala a v noci ležela v klidu v posteli? Vybavuje se mi jedna pohádka: vysloužilý voják se panu králi, který ho ošidil, mstil tím, že v noci kouzelným křesadlem přivolával psy a posílal je, aby mu donesli princeznu. A holka rozmazlená mu pak musela drhnout podlahu. Když se potom ráno opět doma probudila, nic si z toho nepamatovala, ale byla celá unavená a polámaná. Rozhlížím se kolem, jestli někde neuvidím psí chlupy, ale nikde nic. Takže můj stav nemůžu svádět na vyšší moc, ale bude v tom asi moje lenost a stáří. Bohužel.

Když se mě teď někdo ptá, jak se mám, odpovídám větou, kterou jsem někde slyšela nebo četla: *Mám se hůř, než jsem se měla a líp, než se budu mít.* No, ono to není nic nového. Mám v živé paměti, že moje sousedka vždycky říkala svým bližním, když si stěžovali na své neduhy: *Nic si z toho nedělejte, bude hůř.* Je to sice všechno pravda, ale na všem jde (aspoň většinou) najít i lepší stránky. A to se mně zčista jasna podařilo i teď. *Hurá! Ještě není ani sedm hodin. Vždyť já vstávat nemusím.* Tak šup znovu do postele, najít si opatrně polohu, při které mě budou záda a klouby bolet co nejmíň a vzpomínat na Karafiátovy *Broučky*, kteří spali a spali...

Asi už neusnu, ale ten pocit, že až na výjimky nemusím brzy ráno vstávat, si vychutnat můžu. V mládí jsem si takový luxus mohla dovolit jen zřídka. Sice si vybavuji také pohádku *Vo líný Mance*, ale myslím, že trocha lenosti občas nezaškodí. A tak nechávám myšlenky volně plynout a najednou naskočí dávná vzpomínka na studentská léta a alespoň částečně dávám dohromady říkanku, či spíše písničku, kterou jsem sesmolila na písmena azbuky. Do mého rozpoložení se hodí nejlépe: *E, ju, ja, e, ju, ja, lenora je nemoc zlá. E, ju, ja, e, ju, ja, je nakažlivá. Když se jednou nakazíš, už se jí pak nezbavíš. E, ju, ja, e, ju, ja, je to nemoc zlá.*

Ty primitivní veršičky mají v sobě kus pravdy. S leností mnozí bojujeme celý život.

Někdy je sice na delší dobu potlačena, ale nevzdává se a za čas zase vystrčí růžky. A teď ve stáří má často navrch. Někdy se úspěšně maskuje za únavu či nemoc, nebo je aspoň provází. Neměli bychom ale dopustit, aby úplně zvítězila, říkám si a pomalu se otáčím na druhý bok.

Teď se mi leží docela dobře a pokusím se na nic podstatného nemyslet, ať si i mozek odpočine. No, on už taky nefunguje tak jako dřív, ale asi to zas tak moc nevadí. Když v pohádce *Nesmrtelná teta* pana krále opustil rozum, moc se mu ulevilo a vychutnával si život lépe. Tak mě teď napadlo, že teta Závist má asi také nesmrtelnou sestru Lenost. Třeba o tom také někdo napíše pohádku. Já se o to ani pokoušet nebudu. Jednak to neumím a hlavně jsem líná.

Už mám tak trochu hlad. Takže z té postele bych měla definitivně vylézt. A odpoledne bych si mohla jít procvičit tělo do bazénu. Mám to hned vedle a mají tam teď konečně slevu pro důchodce. Při tom plánování se mně vybavila ještě jedna vzpomínka na mou milou sousedku.

Doprovázela jsem ji občas na rehabilitaci a při jejích procedurách jsem čekala na chodbě a poslouchala jsem takřka stále zapnuté rádio. Pokud měla předepsaný bazén, zaplatila jsem si jej i já a šly jsme tam společně. Při převlékání do plavek jsem ji obyčejně vyprávěla klípky a vtípky, které jsem předtím vyslechla. A jednou ze mě vypadlo i toto: *Pane, nečurejte nám do bazénu! – Prosím vás, vy s tím naděláte, vždyť vám tam čurá každéj druhej! – Ale ne z pětimetrovýho můstku.* Sousedka se přestala převlíkat a prohlásila, že do bazénu nepůjde. Dalo mi hodně práce, než jsem ji přemluvila. Z toho plyne poučení, že člověk si má pořádně rozmyslet, než nějakou hloupost pošle dál.

Tak to by bylo pro dnešek všecko. Kdybych nebyla líná, vymyslela bych nějaký vtípný závěr. Ale protože líná jsem, nic vtípného mě nenapadá. Snad někdy příště.

Marie Holasová

Z věže budišovského kostela 5

Tři kříže na Brdcích

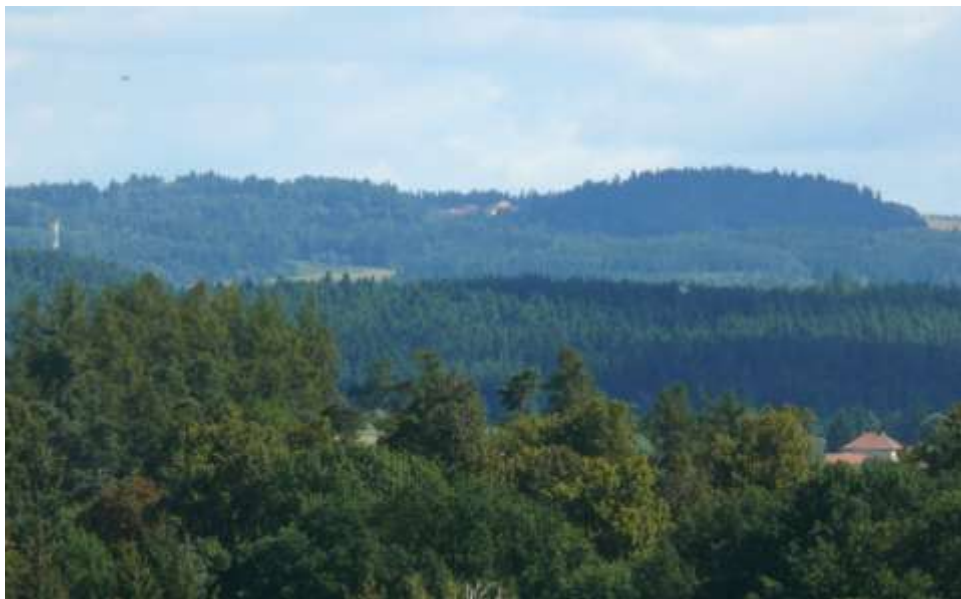
Vlevo na obzoru vysílače u Cyrilova, vpravo Holý vrch, v popředí silnice k Hodovu

Mezi lesy Petráveč

Vpředu vlevo Studnická strážnice, na obzoru vrch Ambrožný a vysílač u Svinného

Vlevo vysílač Klenůvka, na obzoru Březejc, vpravo vrch Strážnice,
vpravo vpředu Kundelov

Vpředu Studnice, v pozadí Jabloňov, zcela vzadu na obzoru Svatá Hora

Za domy u křižovatky u sv. Václava uprostřed Studnice, v pozadí Dolní Heřmanice, vlevo Jabloňov

Dolní Heřmanice, na obzoru Ruda

Ladislav Dokulil

Dětský křik

Dítě se narodí a hned křičí. „Jsem tady na správném místě? Narodil jsem se do dobré rodiny? Budu mít veselého tátu a starostlivou maminku? A budete mě mít všichni rádi?“

To si asi myslí všechna novorozeňata na celém světě. Jen jim není rozumět. Ať se narodí chudým rodičům někde v africkém pralese, nebo do mladé rodiny tady u nás v Budišově a okolí, anebo rodičům přímo královským v Londýně. Budou se stejně počůrávat a pokakávat do svých téměř dvou let, při prvních samostatných krůčcích si možná natlučou hlavu či koleno. Ve škole se v potu tváře budou prokousávat množstvím učiva, aby z nich vyrostli lidé pro budoucí převratný svět.

V Londýně se narodil možná budoucí král. Má to historicky nalinkované, bez ohledu na jeho vlastní vůli a chtění. Ty naše děti, ne ty palácové, mohou být také králové a královny. Musí se k tomu ale, na rozdíl od toho z Londýna, vypracovat usilovnou prací, talentem a pílí. Proč by tady za dvě či tři desetiletí nemohl vyrůst král jazzu jako pan Brom, fotbalový král, jako je

Pelé, atletický vládce nad překážkami jako Petr Svoboda. Nebo královna genetiky, jako byl její zakladatel Gregor Mendel. Či král skladatelů, jako byl Antonín Dvořák. Anebo král či královna vynálezců nebo špičkových lékařů. A co nová královna krásy, která půjde ve stopách krásné Jitky Válkové z Nárámče?

Všechno je možné, že se stane. I to, že červencový malý princ na britský trůn neusedne, stejně jako to, že se v Budišově a okolí teď narodil(a) nový(á) král či královna čehokoli. A je to obrovská šance, ale i nejistota. Co vím jistě, že to rozhodně nebudou mít tak snadné, jako ten maličký anglický následník. Vždyť ten už bude mít jednu výhodu. Bude umět anglicky a my, tady v srdci Evropy, se to musíme pracně naučit. Ale osud je nevyzpytatelný, a když se mu trochu pomůže...

V Budišově známe jedno příhodné přísloví: Když pán Bůh dopustí, i motyka spustí!

Ing. Rostislav Tesař

Historická propedeutika pro milovníky pověstí

(ad BZ 02/2013, Pověst z Hodova)

Otázka na Rádio Jerevan: „Je pravda, že kosmonaut Gagarin dostal včera na Rudém náměstí automobil?“ Odpověď: „Ano, máte naprostou pravdu. Nebyl to však kosmonaut Gagarin, nýbrž učitel Afanasij Krivošejev, a nedostal automobil, ale ukradli mu bicykl.“

Přibližně stejně se to má i s výrokem o chlebu a koláčích, připisovaným Marii Antoinettě. Narážka na tento údajný výrok v jinak dovedně utkaném a literárním půvabem oplývajícím textu, otištěném v minulém čísle zpravodaje, mě přiměla k napsání těchto řádků. Pravdou (skutečnou pravdou, ne propagandistickou pomluvou) totiž je, že nešťastná francouzská královna, jinak dosti inteligentní a bystrá osoba, milující matka – a nakonec mučednice, Marie Antoinetta, tento stupidní a arogantní tlach nikdy nevyslovila. Kým a kdy jí byl do úst vložen, je sporné.

Mnozí z nás buď pamatují, nebo si alespoň později povšimli, jakým způsobem dokázala „třídní spravedlnost“ vykreslit obraz dejme tomu takové Milady Horákové, a jak s touto ctihodnou ženou „lidová moc“ nakonec naložila. A přitom v nenávisti, lžích, pomluvách či krutostech si francouzská revoluce s těmi pozdějšími v ničem nezadala. Je tedy otázkou, proč je dodnes tato revoluce většinou vnímána jako správná, spravedlivá, „pokroková“, její oběti (jako Marie Antoinetta) bagatelizovány a její mýty (byla to královna bezcitná, pyšná, rozmařilá...) dále tradovány.

Proč vidíš třísku v oku svého bratra, ale trámu ve vlastním oku si nevšímáš? Jak můžeš říci svému bratru: „Nech mě, ať ti vytáhnu z oka třísku,“ a přitom máš sám v oku trám! Pokrytče, vytáhni nejdříve trám z vlastního oka, a tehdy prohlédneš, abys vytáhl třísku z oka svého bratra. (Matouš 7:3–5)

Dojímá-li se tedy někdo nad krutým údělem sedláků, kteří museli platit desátek, což je desetina (!) z čehosi, měl by vysvětlit, proč je sám ochoten dnešní demokraticky zvolené vrchnosti odevzdávat na daních mnohem více (jen DPH činí procent dvacet, což není desetina, ale pětina), a pomáhá tak financovat mnohem nesmyslnější a nákladnější podniky, cíle a projekty, než na jaké kdy byly daně vybírány v minulosti.

A byla-li například císařem Leopoldem I. r. 1680 maximální výše roboty stanovena na tři dny v týdnu, znamenalo to, že tehdejší rolník pracoval (pravda, mnohdy nedobrovolně a tvrdě) tři dny pro někoho jiného, tři dny měl pro sebe a jeden jeho den patřil Pánu Bohu. Dnes je těch dní, kdy děláme pro jiné, minimálně pět – tedy pokud jsme zaměstnanci. Dnešní podnikatele zase může oslovit třeba symbolika Dne daňové svobody (letos 21. června) – až do tohoto data živíme svou prací stát, teprve potom pracujeme pro sebe. Tedy opět žádný „pokrok“, ale půl napůl, stejně jako v dobách nevolnictví, ovšem s tím rozdílem, že tehdy se neděle a všemožné jiné početné křesťanské svátky skutečně svítily. A nezaměstnaných, bezdomovců, sociálně vyloučených, ve stáří opuštěných či do různých ústavů zavřených snad ve feudalismu také nebylo.

A kruté panstvo?

„Praví se, že šlechtic je humánní! I to je pravda, neboť povzbuzuje unaveného robotníka bičem. Když si někdo stěžuje, že má příliš slabý dobytek a nemůže proto přijít na robotu, co pak slyší? Zapřáhni sebe a svou ženu. Ptám se vysokého shromáždění, za co máme platit odškodnění? Nikdy jsme nebyli považováni za lidi, nýbrž jen za robotující

mašiny, otroky, nejnižší třídu lidstva. Na tři sta kroků od paláce jsme museli smekat čepice. Chtěl-li nebohý rolník vystoupit po schodech zámku, říkali mu, aby zůstal ve dvoře, protože smrdí a pán to ve svých pokojích nesnáší. A za to všechno teď máme platit náhradu?“

(poslanec Ivan Kapusczak na říšském sněmu o situaci v Haliči, rok 1848)

Tedy přeče jen na těch pověstech něco bude!

Citát uvádím na důkaz toho, že mi nejde o to, vylíčit minulost v růžových barvách, když sami současníci ji takto neviděli. Jenže tady je právě jádro pudla: pro pochopení minulosti je třeba zkoumat autenticitu, skutečné souvislosti tradovaných výroků, motivaci mluvčích. Málokdo má potřebu lézt na tribunu, ať již parlamentní či jinou, aby posluchačům sdělil, že svět je v pořádku, a ti, kdo vládou, to dělají dobře, laskavě a spravedlivě.

Nebo ještě jinak: Případ týraných chlapců z Kuřimi asi sotva co vypovídá o typických poměrech v českých rodinách. Michael Jackson asi těžko může být považován za typického muže 20. století. Zato středověk a poddanství, tam máme všichni hned jasno: temno a hrůza...

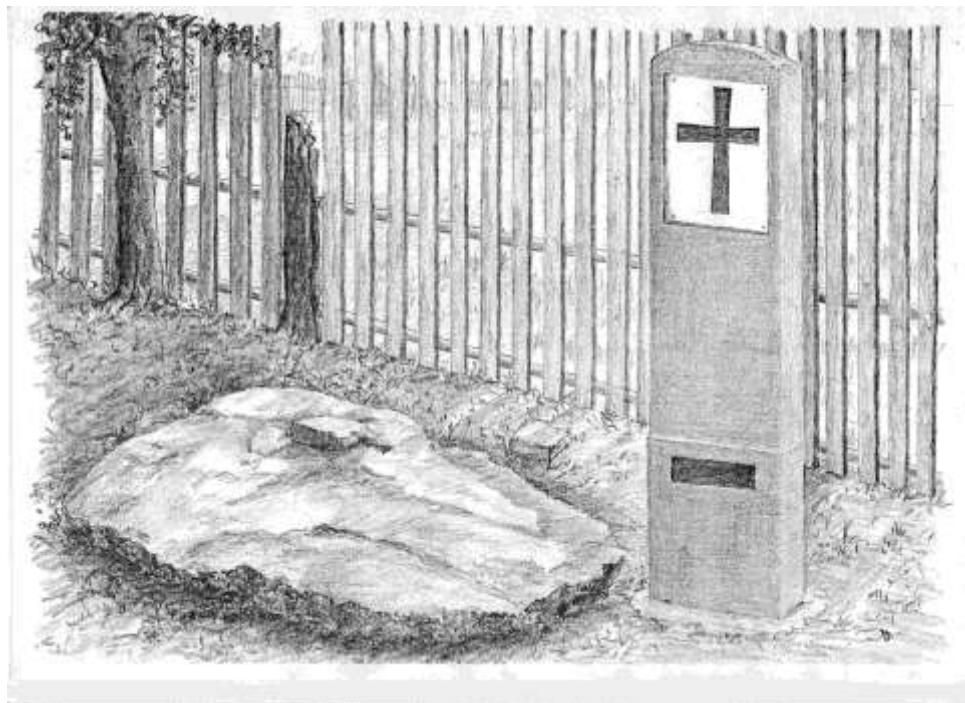
Ale, pro jistotu, ještě jednou: *Pokrytče, vytáhni nejdříve trám!*

Jiří Horák

Hodov – sloupek s letopočtem 1862

Poprvé jsem ho viděl 29. 4. 2008. Četl jsem o něm již dříve. Bylo to v publikaci J. F. Svobody „Okolí Horácké osady“ z roku 1937, na straně 39. Autor zde uvádí: „Mnoho bývalo také sloupků s obrázkem a pamatuji, že ještě v 80. letech minulého století byly na Horácku četné vkusně členěné sloupky různých tvarů se stříškou i bez ní, nejčastěji s obrázkem Piety, sv. Jana Nepomuckého a po jubilejním roce 1863 sv. Cyrila a Metoděje.“ Dále pokračuje: „Starší sloupek žulový, ale již hodně nakloněný, je za Hodovem (VM) v humnech na Smejkalově mezi po pravé straně od polní cesty k Rohům. Spodní hranol je 95 cm vysoký, 28 cm široký a 30 cm tlustý; poněkud přečnivající obrázková část (32 cm) je 45 cm vysoká a má na dvou stranách proti sobě 5 cm hluboké výklenky pro obrázky, ale zrezavělý obrázek na plechu je již jen na straně k vesnici Hodovu. V podlouhlém osmiúhelném rámečku v horní půlce boční stěny sloupku je vytesáno vročení: 1862.“ Na další stránce je pak fotografie notně nakloněného sloupku od dr. S. F. Svobody z roku 1932.

Co se zde událo a proč zde byl sloupek postaven, autor neuvádí. Já jsem se to dozvěděl od místních občanů. Asi bych o této kamenné památce nepsal, ale přišel mi zajímavý mail: „Zdravím. Dostala se mi do rukou nově vydaná kniha Kamenné památky na Tř. V minulosti jsem si dělal rodokmen mých předků, kteří pocházejí většinou z Hodova, a tak mě při čtení knihy napadlo podívat se na internetové stránky matrik Hodova. V matrice zemřelých jsem našel úmrtí Cathariny Hortové ze dne 3. srpna 1862. Jako příčina úmrtí je uvedeno zasažení bleskem. Zemřelé bylo 44 let a byla z č. p. 40. Mohlo by se to týkat památného kamene z Hodova uvedeného na str. 38. V příloze zasilám výřez z uvedené matriky zemřelých. L. R.“

kresba Jan Horký

Zabití bleskem
Moravský zemský archiv Brno 1846–1900

Stáhl jsem přílohu. Bylo to v nějaké divné němčině, psací písmo samá kudrlinka. Něco jsem rozluštil, ale raději jsem se obrátil na odborníka v archivu. Během krátké doby přišel mail tohoto znění: „V tom zápise, co jsi zde zanechal, je do češtiny přeloženo toto: Kateřina Hortová, 44 let stará, bytem Hodov č. 40, náboženství katolického, manželka Jakuba Horta, čtvrtlánika v Hodově. Zemřela náhle dne 3. srpna 1862 na mrtvici vyvolanou úderem blesku. Její mrtvola byla dle pitevního protokolu dne 5. srpna 1862 podrobena lékařské prohlídce. Pohřbena 6. srpna 1862. K Budišovské fáře žádné doklady v matrice nemáme, takže už nic dalšího nevybádám. F. G.“

Při přípravě článku jsem v příloze Hospodářských novin četl zajímavou informaci o zabítí bleskem: „Největší tragedie na našem území se odehrála 17. května 1906 v Koňakově nedaleko Těšína. Toho dne šli vesničané naposledy vyprovodit na hřbitov rolníka Michala Farného a třináct jich tam zůstalo s ním. Pohřební průvod zastihla prudká bouře a lidé se ukryli v kostele. Udeřil do něho blesk.“

Hodovský sloupek opravili pan Alois Pospíšil a pan Bohumil Ujčík a opatřili jej malou cedulkou se zněním: „Tento památný kámen opraven r. 2005 k památce a úctě hodovských předků.“

Pěkný podzim přeje

Eman Nožička

Proč se to tak jmenuje

Zpráva z Českého rozhlasu 2. 11. 2012: U odbočky na Sloup narazilo auto do sloupu.

Vznik názvu obcí může být leckdy záhadou. Někdy se zdá etymologie (nauka o původu slov) jména obce jasná – a výzkum to potvrdí, jindy se zdá původ jména jasný – a výzkum ukáže něco jiného, velmi často je vznik názvu záhadou – a výzkum nám nepomůže, buď historik přímo uzná, že neví, nebo se historikové přou.

Při našem zcela amatérském přehledu etymologie názvů obcí se opřeme právě o předchozí výzkumy, takže budeme mít všechny uvedené možnosti.

U toho Sloupu (městys v Moravském krasu, známe ještě obec Sloup v Čechách) je to jednoznačně první případ – jak je zřejmé, název vznikl (alespoň u toho moravského) podle sloupovitého tvaru skaliska Hřebenáč u vchodu do Sloupsko-Šošůvských jeskyní na území městyse.

U některých míst se zdá název jasný – ale: například Kanárské ostrovy mají jméno podle psů (canis je latinsky pes), ostrov Capri nemá s kapry nic společného – jméno získal od divočáků (řecky kápros = kanec) a třeba v pražské čtvrti Bubeneč se ani moc nebubnovalo, původní jméno Ovenec vzniklo podle chovu ovcí, potom to byl Vovenec a německy Bubentsch. Ale tady je i názor, že jméno mohl ovlivnit název sousední pražské čtvrti Bubny, takže tohle by mohl být i poslední případ.

A těch je také hodně. Spory se vedou o jménu Praha, Brno – no, a také Třebíč. O té však bude řeč později.

V Budišově také asi nežili žádní buditelé, ale vlastní jméno Budiš, od kterého pravděpodobně (v našich etymologických úvahách nebudeme mít nikdy jistotu) název usedlosti pochází, se může vykládat různě. Ale po pořádku.

Názvy obcí a katastrálních území jsou velmi rozmanité. Patří k nim např. Třítim, Klení, Jehnědno, Srlín, Ktiš, Volovice, Hlupín, Nuzín, Pivkovice, Prasetín, Frahelž, Brť, Močidlec, Myštěves, Drštěkryje, Ohaveč, Pihel, Vajglov, Chuchelna, Piskořov, Padesát Lánů, Dzbel, Pivonín, Třibřichy, Rviště, Mrchojedy, Pivoň, Pleš, Vstiš, Pakoslav, Otročiněves, Prádlo, Přišimasy, Výžerky, Brambory, Chbany, Vrskmaň, Břvany, Třtěno, Hříště, Prlov – a to je skromný výběr, to by byla etymologie!

Délka názvů kolísá od dvou písmen (město Aš v chebském okrese a obec Eš v okrese Pelhřimov) až k nejdělsímu s 29 písmeny (město Brandýs nad Labem – Stará Boleslav).

Nejdělsí nesložený název je v okrese Jablonec nad Nisou obec Albrechtice v Jizerských horách s 28 písmeny. Nejdělsí název s mezerami je v okrese Žďár nad Sázavou Nová Ves u Nového Města na Moravě – i s mezerami 33 znaků. V třebíčském okrese mají nejdělsí název Jakobov u Moravských Budějovic a Vícenice u Náměště nad Oslavou.

Podle vlastních jmen (zakladatelů nebo majitelů, nejčastěji však svatých patronů obcí) se jmenuje mnoho měst, obcí, vsí a katastrálních území. V Česku je takovým nejčastějším jménem přirozeně Jan, poté Petr, Jiří, Josef, Pavel a Karel. Hodně názvů mají i Jaroslav, Jindřich, Martin, Albert, Ivan, Bedřich a Václav, zanedbat nelze ani jména jako Marie, Štěpán, Albrecht, Filip, Oldřich, Vít, Vojtěch, Beneš a Bohuslav. Ale téměř každé vlastní jméno lze na mapě naší republiky nalézt.

Podle příjmení se mnoho míst nejmene. Na tomto místě můžeme pro zajímavost uvést příjmení, která příhodně ilustrují jejich povolání. Z těch však jejich příjmení určitě nevzniklo, takže etymologie zde přijde zkrátka: Ing. Vladimír Dřevo, dřevovýroba Třebíč-Borovina (má provozovnu i v Budišově); Václav Větvíčka, botanik, zámecký zahradník Štířín; Vladimír Zámečník, zámečnictví Nové Město nad Metují; nrap. Bc. Štěpánka Zatloukalová, mluvčí Policie ČR Praha-venkov; Tomáš Pykal, velitel městské policie Dubí; Martina Tlachová, redaktorka ČT Ostrava; Libor Zabloudil, cestovní agentura Brno; Petr Orel, ornitolog, vedoucí projektu Návrat orla skalního do České republiky, Bartošovice, N. Jičín; Irena Šlápotová, prostitutka Suchdol, České Velenice. Všichni tito lidé skutečně existují a mají (nebo měli) taková povolání. Ale to jsme hodně odbočili.

Tak ten Budišov. Vlastivěda moravská Františka Dvorského (a nejen ona) odvozuje jméno našeho městyse od vlastního jména Budiš. Je to velmi pravděpodobné, ale chtělo by to ještě vyložit původ toho jména. Mimochodem, pokud zadáte do Googlu slovo „Budiš“, objeví se vám jako první odkaz na slovenskou minerální vodu z obce na středním Slovensku (www.budis.ocu.sk), kde se domnívají, že jejich název pochází od slova buda (obydlí). Protéká tam i stejnojmenný potok. Zkrátka takový malý Budišov.

Ale zpět k Budišovi. Nejpravděpodobnější výklad slova Budiš je, že vzniklo zkrácením staročeského jména Budivoj (kdo budí vojsko), případně Budimír (probouzej mír, nebo buď mírný), možná i Budislav (buď slavný, nebo probud' slávu). Můžeme si vybrat, takže přeče jen něco s buzením.

Dnes již křestní jméno Budiš neexistuje, příjmení Budiš má v České republice 167 lidí, je na 10 122. místě, věkový průměr je 42 roky a nejvíce Budišů žije na Hodonínsku (35), v Praze (15) a na Boskovicku (11), zdroj www.nasejmena.cz.

Budiž off.

Ladislav Dokulil

Je mi, jako bych o celé roky se vracel zpět do svého dětství a mládí, vidím lidi, stromy, zvířata, zemi, vodu a slunce ve světle dní, které se nedají zapomenout, vidím lidi, bytosti a věci, které už dávno odešly, zanechavše tady jen své ticho, světlo, smír a tajemství...

Jakub Deml

Kníže Budiš se dívá

Někdy kolem roku 1240 vládl naší obci kníže Budiš. Byl pánem nad svéprávným územím, kterému se později začalo říkat Budišovsko. Budiš vládl zodpovědně, moudře i krutě, jak to v dějinách bylo kdysi i nyní zvykem. Krutě i proto, že měl kolem sebe plno nepřátel, kteří usilovali o jeho majetek i jeho život.

Jedné noci, venku se čerti ženili, za silné bouřky a skučení větru, kdy jsem nemohl usnout, se mi zjevil v plném majestátu a sdělil mi toto poselství:

„Lide můj budišovský. Až kuším mým donesly se tvoje radosti, ale i stesky a nespokojenost. Tvoje slzy vnímám, když umývám tvář svou v Horním rybníku. Ve výšinách nebeských slýchám obavy tvé o budoucnost naší domoviny i země. Vlasti naší, tvých předků i tvých dětí. Domov náš milovaný, v krajině z nejkouzelnějších. A to mě mysl kalí a mozek můj se tvými problémy denně zabývá. I v době, kdy jsme z lúna Horácka vládli tomuto pozeňnanému kraji, kdy nám nikdo z Prahy, z Jihlavy ni Belgicka neřikal, jak máme žít, jsem čelil problémům podobným. Neb lidé už od stvoření v sobě nesou dobré i zlé ve své duši i v chování. I modlil jsem se k bohům našim, obětiny na Brca přinášel, aby osvětili rozum můj a vnukli mně myšlenky dobra a zklidnění. Dnes pokorně, při vši účtě k nim, přiznání musím, že jsem si poraditi sám musel, neb bych nepravostí dále dopustil a to v zájmu mé vsi nebylo.

I vzal jsem pruty tři vrbové, stejně, jako to udělal kníže Svatopluk, vládce říše Velkomoravské, a synům svým i lidu obecnému ukázal jsem cestu ke svornosti a k síle v chování jednotném. Sdělil jsem jim moudrost předků, že při jednání se zlem tolerovati znamená ustupovati, ustupovati znamená schvalovati a schvalovati znamená přiznati si porážku. Že před choutkami lidskými naše svědomí a zodpovědnost váhu má. Jsem moudrý a dobře vím, že problémy v mé době jinačí byly, než v té vaší. Ale přesto, že máte všechny vymoženiny technické, místo loučů světlo oslnivé z jakéhosi atomu, všeliké mašiny i vodu tekoucí až do domovů, jste nespokojení. I my už jsme znali lstivé úklady, zlodějiny, lásky kruté i nevěrné. Děti, které rodičů svých nectili. Mužů, kteří si matek dětí svých nedobře vážili a hrdla svá bezuzdně v šenkovně prolévali. Proto buďte hrdí na své žití, co jste tady dokázali, na obec naši i zemi Moravskou i své rodiny, ale při tom pokorní buďte, svědomití a skromní. A teď, když černé mraky odletěly a deště jarní smyly špínu po předlouhé zimě, zase nad žírnou krajinou budišovskou rozklene se duha naděje, která ponese všechnu barevnost našich luk, lesů, vod a strání. A mladé dívky do vody už Smrtku vhodily, studánky vody číré opět vytryskly a větší pokoj a láska vejde do tvých srdcí, lide můj milovaný. Pokud jsem ale vnímal vaše roztrpčení nesprávně, budu jen a jen radosten, že jsem se zmýlil. O jedno prosím. Zemi, kterou jsme vám předali, by jste se o ni dobře starali! Ale běda ti, lide můj, zda pokynů mých dbáti nebudeš! Hněv můj krutý udeří s velkou silou na tvoje konání!“

No a pak jsem usnul spánkem spravedlivých. A teď, v létě, jsem si na to vzpomněl, a tak se z toho musím vyzpovídat. A možná i proto, že by mě zajímalo, co by tomu dnešnímu světu řekl můj tatínek, který by se v těchto dnech dožil 99 let a já ho půjdu navštívit na budišovský hřbitov, přízemní část vlevo...

Ing. Rostislav Tesar

Sbor dobrovolných hasičů ve Studnicích

Abychom mohli čtenáři přiblížit sbor dobrovolných hasičů ve Studnicích, musíme nahlédnout do dob minulých. A že je co vidět.

K založení hasičského sboru ve Studnicích došlo po velkém neštěstí, které zaznamenal kronikář Josef Klubal v pamětní knize hasičů:

„Léto roku 1925 bylo hodně teplé a časté bouře zvlažily vždy vyprahlou půdu, která byla horkem rozpukaná a vše nadzdvihovala. Pilno bylo na všech stranách jako ve žních, poněvadž obilí zrovna usychalo stoje, ale opozdil-li se některý s vázáním, jistě přišel déšť a zůstalo mu tam zas.

K všemu pilnu ještě obec postavila pomník padlým ve světové válce, jelikož svěcení stanoveno bylo na den 30. srpna 1925, a jak již při takových slavnostech bývá, měli občané práci jak s obilím, tak také s čistěním a úklidem, takže vesnička vypadala jako klicka.

Při tom shonu a ruchu přišel den 19. srpna, který zaznamenaný v dějinách bude jistě hroznou vzpomínkou rolníku Františku Krejčímu č. 2 a ještě také druhým občanům. Od rána zrovna jak slunce vyšlo, bylo teplo k nevydržení, vzduch se zrovna třepotal a ani dýchat nebylo možné, že zrovna se každý dusil.

Dnes zase něco přijde, říkali sousedé na setkání a starostlivými zraky sledovali oblohu, jak se kupí mraky na sebe, a každý v tom vedru se činil, aby měl obilí suché pod střechou. A to něco skutečně přišlo. Zrovna odpoledne okolo 4. hodiny začalo pohřmívati a tak to trvalo až do páté hodiny, kdy se snesla nad krajem bouře, jaké snad nebylo pamětníka. Blesk stíhal blesk, přišlo, jen se lilo, až najednou ohlušující rána padla nad dědinou, když každý s velikým úlekem řekl – jistě někde udeřilo – a nemýlil se. Za malou chvíli už výkřiky hoří a zvonek na návsi ohlašoval katastrofu. Blesk zapálil stodolu zaplněnou do posledního místečka letošní úrodou p. Františku Krejčímu, která padla za oběť rozrušenému živlu celá, a ještě bylo málo, také chlévy vyhořely, že stěží vyhnali dobytek, a stavení obytné již zachránili hasiči, kteří se sjeli k ohni z Budišova, Hodova, Rohů, Pyšela a Dolních Heřmanic. Když potom druhý den občané vyklízeli spáleniště, jak to již při takových příležitostech bývá, všichni říkali – kdybychom byli měli svůj stříkač, tak jistě by chlévy neshořely – a to tedy byl vlastně první počátek, aby byl založen hasičský sbor. Myšlenka se ujímala mezi přítomnými a na besedách, na setkáních a všude jinde mluvilo se o tom jakožto o nutné potřebě, takže již bylo viděti, že řeč o hasičích uvede se ve skutek. A schůze obecního zastupitelstva se starostou p. Tomášem Prachařem již dne 2. května 1926 oznamuje jednání o tomto předmětu.”

Na této schůzi obecního zastupitelstva bylo založení sboru jednomyslně odsouhlaseno a bezprostředně po zasedání zastupitelstva bylo odesláno Okresní politické správě ve Velkém Meziříčí oznámení o zřízení hasičského sboru se žádostí o zaregistrování a zaslání 5 výtisků stanov. Současně byl přiložen seznam činného členstva a přispívajících členů. Povolení zřízení hasičského sboru bylo do Studnic doručeno 20. května 1926 a 30. 5. 1926 se konala ustavující schůze, na které bylo přítomno 9 přispívajících a 19 činných členů. Starostou sboru byl zvolen Tomáš Prachař.

K činnosti hasičského sboru bylo nezbytně nutné i technické vybavení, a tak ještě téhož roku v červnu zakoupil sbor od Sboru dobrovolných hasičů v Náměšti n. Osl.

stříkačku za 16 000 Kč. Na tuto koupi si musela obec celý obnos vypůjčit od Reifeisenky v Hodově a k tomu ještě 3000 na zakoupení nutné výzbroje. Protože stříkačka neměla vlastní dopravní pohon, přivezl ji svými koňmi Josef Nováček.

Sboru chybělo technické zázemí, a proto bylo hned v roce 1927 započato s budováním hasičské zbrojnice. Ještě za zimního počasí (15. února) začalo děláni a svázání kamene na hasičskou zbrojnici. Kámen dělali domkáři a svázeli sedláci a na stavbu bylo dohromady dovezeno 113 fůr kamene. Zednické práce dělali Ondráček, Bednář, Klubal a Šula pod vedením zednického mistra Josefa Mitysky. Dřevo na stavbu bylo pokáceno zčásti v obecním lese a na stavbu daroval dřevo i velkostatkář Richard Baratta z Budišova v hodnotě 700 Kč.

Požez dřeva provedl zdarma mlynář František Řihák a další opracování opět zdarma udělali členové sboru a následně celá stavba byla vykonána svépomocí. Nezbytnou součástí stavby se stala soška sv. Floriána, kterou daroval rolník Jan Votoupal. 14. srpna pak byly nová budova hasičky i hasičská stříkačka slavnostně vysvěceny.

Nicméně sbor nezanedbával ani přípravu na hašení požárů, a tak jen v samotném roce založení sboru proběhla 4 hasičská cvičení a jeden výjezd k požáru stohu slámy v Hostákově, v následujícím roce pak výjezd k požáru do Tasova, který se stal prvním opravdovým křtem ohněm.

Hasiči se okamžitě stali hybateli kulturního života v obci a již 23. ledna 1927 žádá sbor Okresní politickou správu ve Velkém Meziříčí o povolení divadelního představení a ke konci února sehrál sbor první hru s názvem „Zázračný panák“ a hned na to v březnu hru „Ferdinand spí“. Nutno při této příležitosti podotknout, že si sbor svépomocí opatřil kostýmy i kulisy. A následovaly hry „Láska si nedá poručet“, „To byla noc“, „Ta naše Máňa“, „Vlčí máky“, „Z manželského ráje“, „Pan čáp na to káp“, „Děda Štráchal jede k prezidentovi“ (na oslavu 84. narozenin T. G. Masaryka).

Samozřejmostí se stalo i pořádání hasičských věnečků a plesů, které se konaly až do roku 1941, kdy se na jejich nekonání podepsaly roky války. (Tyto společenské akce proběhly v únoru 1935, 1936, 1937, 1938, 1939, 1940 a 1941).

Při jubileu 20 let trvání samostatné republiky, v roce 1938, iniciovali hasiči zasazení Lípy svobody. Místo pro lípu se upravilo vedle zvoničky a slavnost zasazení se konala 20. května. Slavnostním řečníkem byl řídící učitel Zejda z Budišova. Po zakončení slavnosti následoval průvod k pomníku padlých, kde při zpěvu chorálu „Kdo jste Boží bojovníci“ Františka Ondráčková položila k pomníku padlých kytici. Tím byl slavnostní akt zakončen a následovala lidová veselice.

Události v roce 1939 zbrzdily a skoro zastavily na dlouhý čas práci ve sboru. Za druhé světové války okupanti různými nařízeními omezili nebo zakázali spolkovou činnost a citelně se to dotklo i hasičů. Mimo jiné byly podle nových stanov dosavadní hasičské župy zrušeny a utvořeny okresní hasičské jednoty v hranicích politických okresů, dokonce bylo zakázáno konání valných hromad sboru a činnost sboru se prakticky omezila jen na cvičení a zásahy u požárů. Za zmínku ale určitě stojí válečné nařízení, že v obci musí být celou noc vypnutý elektrický proud, aby lidem bylo znemožněno poslouchat cizí rozhlas. Ve Studnicích si pomohli tím, že bratr velitel, který měl klíče od

vypínače celé obce, vždy v noci proud zapnul a po vyslechnutí rozhlasové stanice Londýn zase vypnul.

Po válce byla činnost sboru obnovena v duchu předválečném a opět se stalo tradicí pořádání plesů, ostatků, hasičských zábav a hraní divadelních představení. Hraní divadelních představení později také doplnilo promítání filmů, když v roce 1959 hasiči zakoupili filmovou promítačku (stála 5820 Kčs).

V roce 1949 se po několika intervencích na Zemské hasičské jednotě v Praze podařilo zakoupit motorovou stříkačku. Nový stroj o síle 45 HP byl zakoupen ve Slatiňanech u firmy Smejkal. Stříkačka stála 123 000 Kčs a náklady zaplatila obec. O měsíc později 10. července byla slavnostně vysvěcena a při této příležitosti byla v obci poprvé sloužena mše svatá. Jelikož zakoupená stříkačka byla závěsná za dopravní prostředek, zakoupil sbor krátce na to nákladní auto za 71 000 Kčs.

Dnem 1. dubna 1951 dostal dosavadní Sbor dobrovolných hasičů (SDH) nuceně nový název Místní hasičská Jednota (MHJ) Studnice, což se u členů spolku nesetkalo s velkým pochopením. Další změna přišla o rok později (1952). Byla zavedena tzv. rajonizace obvodů v případě zásahů. Pro MHJ Studnice byl přidělen rajón pro výpomoc při hašení ohně v Budišově, Hodově a Rozích. Do ostatních obcí mohli pak vyjíždět jen na požádání o pomoc. V roce 1956 byl při MHJ ustaven i odbor žen, kam vstoupilo 10 žen a ty se začaly účastnit i hasičských soutěží.

V roce 1960 došlo opět k (v té době zřejmě oblíbenému) přejmenování sboru na Místní jednotu požární ochrany ve Studnicích. Jak při této příležitosti poznamenal kronikář: „Není už tedy dobrovolného hasičského sboru, jak bývalo...“ Hasičský okrsek č. 1 v Budišově, vytvořený v roce 1961, zahrnoval z okolních vesnic kromě Studnic také Hodov, Kamennou, Mihoukovice, Nárameč, Rohy, Tasov, a Valdíkov. Prvním starostou okrsku byl Stanislav Robotka z Mihoukovic.

V roce 1971 se stav hasičské jednotky rozšířil o 9 nových mladých členů, kteří s velkým elánem obohatili činnost sboru jak na úseku technickém, tak v tradiční kulturní aktivitě a při rekonstrukci hasičského a kulturního domu, kde jednotka odpracovala zdarma nespočet brigádnických hodin. Za aktivní činnost sboru zakoupil Místní národní výbor ve Studnicích požární vozidlo TV-41, které sloužilo zdejším požárníkům-hasičům až do roku 1997.

Následující 80. léta nepřinesla mnoho změn. V roce 1985 bylo do řad členů Svazu požární ochrany ve Studnicích přijato dalších 10 mladých členů, celkem bylo v místní skupině 32 členů. V těchto letech uskutečňovali hasiči (požárníci) preventivní prohlídky komínů všech domácností i hospodářských objektů JZD, zúčastňovali se námětových a poplachových cvičení i okrskových soutěží.

V roce 1990 přijali hasiči staronový název Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska (SH ČMS). Jednotlivé základní organizace (místní jednoty) byly přejmenovány na dřívější název Sbor dobrovolných hasičů (SDH).

Po celá 90. léta vedl místní sbor Ladislav Kolda st., který patřil mezi hlavní hybatele dění ve sboru.

V roce 1998 bylo z hasičské výzbrojny Žďár n. S. zakoupeno vozidlo AVIE A 30 N-PK, které však netvořilo vozový park studnických hasičů dlouho. Hned roku 2000 bylo

prodáno soukromé firmě do Budišova. Ke stříkačce DS-16, kterou udržuje SDH Studnice ve funkčním stavu od roku 1949, kdy byla pořízena, přikoupil obecní úřad v roce 1996 ještě stříkačku PPS-8 s vybavením.

V roce 1999 obecní úřad společně s hasiči rozhodl o provedení celkové rekonstrukce hasičské budovy. Dosavadní rovná střecha byla nahrazena sedlovou, čímž vznikl další úložní prostor a byla vyměněna vrata a přizděni garážového prostoru směrem k silnici. Dále provedena celková oprava fasády, včetně nápisu a vymalování hasičského znaku na průčelí budovy. Pro sušení hadic byl k budově přistavěn 12 m vysoký stožár – věž.

Významným mezníkem pro hasičský sbor ve Studnicích je rok 2004. V tomto roce proběhly volby nového vedení sboru. Starostou sboru se stal Ladislav Kolda, náměstkem Miloš Tomek, velitelem František Šula a hospodářem Radim Adam. Toto vedení se pouze s jednou obměnou (náměstkem starosty je od roku 2009 Libor Hort) udrželo dodnes. Místní organizace čítá v současnosti celkem 39 členů, nejstarším hasičem ve Studnicích je 77letý Jaroslav Běhounek, který je členem od roku 1964. Nejmladší hasičkou je sedmiletá Zuzana Prachařová, která vstoupila do sboru v loňském roce.

Poprvé v dlouhé historii se zde zmiňujeme o mladých hasičích. Impulsem ke vstupu dětí do sboru a vzniku dvou družstev mladých hasičů byla oslava 80. let od založení hasičského sboru ve Studnicích v roce 2006. Tato akce se konala na návsi za účasti sborů z okolních obcí. Kromě ukázky nejnovější techniky profesionálů z Velkého Meziříčí byl také předveden požární útok mladých hasičů z řad pozvaných hostů. Nově vytvořená družstva, kategorie mladších a kategorie starších, začala pod vedením Františka Šuly nejml., Radima Adama st. a Petra Procházky pravidelně cvičit a zúčastňovat se soutěží konaných v našem okrsku a obvodu. První úspěch se dostavil na okrskové soutěži v Kamenné, konané 25. 5. 2010, kde obě družstva obsadila 1. místo. Letos obhájilo družstvo starších podruhé putovní pohár na okrskové soutěži v Rozích, konané 26. 5. při příležitosti 115. výročí založení tamějšího sboru.

V roce 2006 také vznikla zásahová jednotka složená z 9 členů. Po delší generační proluce se v následujících letech podařilo sestavit družstvo mužů do 35 let, které se rovněž účastní pořádaných okrskových soutěží.

Pro činnost sboru je důležitá nejenom aktivní členská základna, nutné je také odpovídající technické zázemí. Začátkem roku 2007 nám Ministerstvo vnitra přidělilo vozidlo Opel Frontera, v roce 2008 byla zakoupena pro sbor stříkačka PS-12 od p. Honse z Petrovic. Náklady na pořízení uhradil obecní úřad, hasiči protihodnotou odpracovali 50 hodin v obecním lese. Dále následovalo pořízení přístroje na převoz techniky od firmy ABB Zezula Velké Meziříčí, postupně se doplnila výbava pro cvičení včetně nových oděvů. Posledním počinem v doplňování technického vybavení bylo pořízení výkonnějšího stroje PS-18. Tento stroj nám postavila firma Vrbka ze Želetavy, dodán byl v září roku 2012. Celkové náklady na pořízení činily 85 000 Kč.

Sbor dobrovolných hasičů ve Studnicích je i v současnosti aktivním hybatelem společenského dění v obci. Každoročně pokračuje v tradici pořádání masopustní a pouťové obchůzky obcí a následného posezení v nově zbudované společenské místnosti ve dvoře obecního úřadu. Na výstavbě této místnosti hasiči odpracovali 100 brigádnických hodin. Členové sboru také zabezpečují „pálení čarodějnic“ a po

několika desetiletích obnovili v r. 2011 tradici stavění májky, o prázdninách se mladí hasiči vydávají na společné výlety.

Milan Boček, který psal kroniku obce Studnice v době, kdy byla integrována k Budišovu, v roce 1986 poznamenal: „*třiatřicet požárníků na tak malou obec je číslo opravdu velmi pěkné*“. Přestože od té doby počet obyvatel naší obce zdatelně klesl, dnes mají Studnice 145 obyvatel, počet hasičů naopak narostl na devětatřicet. Přestože nebylo naštěstí zapotřebí v posledních letech jejich zásahu, naposledy pomáhali hasit požár střechy Řihákova mlýna v lednu 2003, „*řeč o hasičích uvedená zakladateli ve skutek v roce 1926*“ je pro naši obec stále skutkem svým významem nedocenitelným. Všem bratrům a sestřím hasičkám na věčnosti patří naše vzpomínka a velký dík za jejich pilnou práci, všem současným členům přání zdatu do dalších let.

Fotografie k 80. výročí založení sboru – srpen 2006
Zleva: Radim Adam, František Hort, Filip Žák, František Šula starší, Josef Žák, Stanislav Prachař (sedící), Pavel Kubiš, Miroslav Večeřa, Miloš Tomek, Jaroslav Běhounek, Libor Hort, Jiří Prachař, Ladislav Teplý, Ladislav Kolda, Petr Procházka, František Šula mladší, Jakub Krejčí

Fotografie u požární stříkačky DS-16 – 70. léta
 Zleva – František Šula starší, Jaroslav Běhounek, Milan Žák, Josef Žák, Jiří Rouš,
 Ladislav Teplý, Josef Prachař, Jaroslav Hort, Stanislav Prachař

Mladí hasiči po okrskové soutěži v Kamenné 2010
 zleva dole: Hana Hortová, Vendula Hortová, Nikol Adamová, Michaela Pospíšilová,
 Kamil Kovařík
 uprostřed: Miroslav Hort a Kateřina Netrdová
 zleva nahoře: Terezie Hortová, Vít Procházka, Radim Adam, Daniel Tomek, Miloš Tomek,
 Stanislava Hrabcová

Okrsková soutěž v Nářamči – 80. léta

Ladislav Kolda starší na fotografii přebírá diplom na okrskové soutěži v Nářamči. S velkým nasazením a zápalem vedl sbor téměř 20 let.

Seznam členů SDH ve Studnicích v jednotlivých obdobích

Rok 1926

Seznam činných členů v roce 1926

Bednář Josef, Mejzlík Stanislav, Teplý Antonín, Beran František, Novotný František, Teplý František, Klubal Josef, Ondráček František, Šula František, Krejčí František, Prachař Josef, Večeřa Josef.

Seznam činných členů, přihlášených – 1926

Ondráček Josef č. 4, Bednář Josef, Ondráček Josef č. 14, Beran František č. 13, Prachař Josef č. 6, Horký František č. 1, Prachař Tomáš č. 6, Hort Josef č. 10, Šula Jan č. 3, Klubal Josef č. 11, Šula Jan č. 13, Krejčí František č. 2, Teplý Antonín č. 23, Krejčí František č. 25, Teplý František č. 15, Mašíček František č. 26, Teplý Josef č. 15, Novotný Adolf č. 20, Večeřa Josef č. 7, Novotný František č. 19, Votoupal Jan č. 12, Ondráček František č. 24, Ondráček Jan č. 28.

Seznam členů přispívajících – 1926

Bednář Petr, Krejčí Josef, Šula Martin, Brýša František, Mašíček František, Teplý Antonín, Horký František, Mytyska Tomáš, Teplý Josef, Klubal Josef, Nováček František, Večeřa Josef, Krejčí František, Prachař Tomáš, Votoupal Jan.

Prvým starostou hasičů byl zvolen v r.1926 starosta obce Tomáš Prachař. Místostarostou se stal Petr Bednář, jednatelem František Krejčí a pokladníkem František Nováček. Za členy výboru byli dále zvoleni: Večeřa Josef č. 4, Nováček František č. 8, Krejčí Josef č. 25, Bednář Petr č. 29; náhradníky: Teplý Antonín, Novotný Adolf. Revizory účtu se stali: Teplý Josef, Šula Martin; členy smírčího soudu: Votoupal Jan č. 12, Šula Jan č. 13, Klubal Josef č. 11. Náčelníkem byl: Ondráček Josef č. 4, I. podnáčelníkem: Teplý Antonín č. 23, II. podnáčelníkem: Ondráček František č. 24. Další funkce ve sboru zastávali - zbrojír: Teplý František č. 15; delegáti župní: Bednář Josef, Krejčí František č. 25; sborový vzdělavatel: Krejčí František č. 25; samaritánská skupina: Klubal Josef, Ondráček Jan, Novotný František, Krejčová Amálie, Večeřová Božena; četař - strojník: Novotný Adolf (vzdal se); lezec: Šula František; vodař: Ondráček František; trubači: Večeřa Josef, Teplý František.

Rok 1936

Po 10 letech trvání Sboru dobrovolných hasičů v Studnicích se členská základna v roce 1936 ustálila na počtu 18 činných členů.

Prachař Tomáš, rolník, *1879, starosta; Ondráček Josef, zedník, *1893, velitel; Teplý Antonín, kovář, *1891, podvelitel; Šula František, domkář, *1899, jednatel; Nováček František, rolník, *1887, pokladník; Teplý František, auto dopravce, *1904, trubač; Večeřa Josef, rolník, 1903, trubač; Ondráček František, domkář, *1896, lezec; Klubal Josef, rolník, *1896, samaritán; Novotný František, dělník, *1910, samaritán; Ondráček Jan, krejčí, samaritán.

Další činní členové – 1936

Bednář Josef, rolník, *1900, činný člen; Krejčí František, rolník, *1892, činný člen; Krejčí František, rolník, *1899, činný člen; Koudelka Stanislav, mlynářský pomocník, *1905, činný člen; Mašíček František, domkář, *1892, činný člen; Prachař Josef, dělník, *1904, činný člen; Šula Jan, domkář, *1876, činný člen.

Rok 1949

Uplynulo další desetiletí plné zvrátů a tragických událostí. K tomu 20.výročí (1946) však nemůžeme uvést změny v členské základně ani jiné sdělení, neb rok 1946 neobsahuje v kronice kromě letopočtu žádné informace. Poslední úplný seznam členů SDH ve Studnicích z dřívějších dob se nám zachoval z roku 1949.

Josef Večeřa, rolník, 1903, starosta sboru 1926; Josef Bednář, domkář, 1900, místostarosta, 1926; František Šula, domkář, 1899, velitel, 1926; Antonín Teplý, kovář, 1891, podvelitel, 1926; František Dobrovolný, rolník, 1917, jednatel, 1938; František Krejčí, domkář, 1899, pokladník, 1926; Josef Klubal, domkář 1896, vzdělavatel, 1926; František Novotný, domkář, 1910, četař, 1931; František Ondráček, domkář, 1896, činný

člen, 1926; Stanislav Šula, domkář, 1914, činný člen; František Mašíček, výminkář, 1892, činný člen, 1931; František Šula, domkář, 1909, činný člen, 1942; František Nováček, kontrolor, 1921, činný člen, 1939; Josef Horký, dělník, 1921, činný člen, 1942; Ladislav Teplý, rolník 1912, činný člen, 1942; František Krejčí, rolník, 1914, činný člen, 1949; Stanislav Prachař, hostinský, 1925, činný člen, 1949.

Rok 1958

Dne 23. listopadu 1958 konala se výroční schůze Místní hasičské jednoty, na které byli zvoleni: Josef Bednář, předseda; František Šula, velitel; František Dobrovolný, jednatel; Květoslava Teplá, organizační referent; Ladislav Teplý, preventista; Stanislav Šula, materiální technik; Marie Novotná, referent mládeže; František Krejčí, pokladník a revizoři Marie Ondráčková, Marie Krejsková, Božena Šulová.

Rok 1985

Sbor v této době vedli starosta Ladislav Teplý, 1932 a velitel Ladislav Kolda, 1946. Dále členskou základnu tvořili: Ladislav Kolda, 1968; Miloš Tomek, 1969; František Šula, 1964; František Šula, 1940; Jiří Rouš, 1942; František Hort, 1952; Stanislav Prachař, 1925; Stanislav Prachař, 1952; Jaroslav Běhounek, 1936; Libor Hort, 1969; Lubomír Štefka, 1969; Stanislav Štefka, 1968; Milan Teplý, 1953; Petr Žák, 1970; Miroslav Večeřa, 1942; Miroslav Večeřa, 1968; Josef Žák, 1940; Filip Žák, 1943; Josef Prachař, 1948; Pavel Žák, 1952; Jaroslav Novotný, 1960; Alois Kovařík, 1971; Stanislav Šula, 1952; Miroslav Běhounek, 1967; Jaroslav Hort, 1940; Josef Horký, 1954.

Rok 2003

V roce 2003 působil ve Studnicích Sbor dobrovolných hasičů ve složení: Josef Prachař, 1948 – starosta; Ladislav Kolda, 1968 – náměstek starosty; Miloš Tomek, 1969 – strojník; František Šula, 1964 – preventista; Jiří Rouš, 1942 – hospodář a členové: Radim Adam, 1974; František Hort, 1952; Stanislav Prachař, 1925; Jaroslav Běhounek, 1936; Libor Hort, 1969; Lubomír Štefka, 1969; Jaroslav Šula, 1975; Milan Teplý, 1953; Stanislav Votoupal, 1962; Petr Žák, 1970; Pavel Rouš, 1970; Stanislav Šula, 1975; Pavel Kubiš, 1972; František Šula, 1940; Miroslav Večeřa, 1942; Josef Žák, 1940; Filip Žák, 1943; Jiří Prachař, 1978; Martin Šula, 1978.

Rok 2013

Nyní je starostou sboru Ladislav Kolda, 1968; náměstkem starosty Libor Hort, 1969; velitelem František Šula, 1964 a hospodářem Radim Adam, 1974. Členy sboru dále jsou: Radim Adam, 1996; Nikol Adamová, 2000; Jaroslav Běhounek, 1936; František Hort, 1952; Libor Hort, 1969, Miroslav Hort, 1997; Václav Hort, 2005; Hana Hortová, 1999; Terezie Hortová, 2001; Vendula Hortová, 1999; Jan Krejska, 1986; Petr Kočí, 1991; Jakub Krejčí, 1982; Pavel Kubiš, 1972; František Netrda, 1986; Kateřina Netrdová, 1998; Michaela Pospíšilová, 2001; Denisa Pospíšilová, 2004; Jiří Prachař, 1978; Kristýna Prachařová, 2003; Zuzana Prachařová, 2006; Petr Procházka, 1966; Vít Procházka, 1997; Pavel Rouš, 1970; Lubomír Štefka 1969; František Šula, 1940; František Šula, 1987;

Tereza Teplá, 2004; Ladislav Teplý, 1979; Miloš Tomek, 1995; Daniel Tomek, 1998; Miroslav Večeřa, 1942; Josef Žák, 1940; Filip Žák, 1943; Petr Žák, 1970.

Hasičská zbrojnice

*Libor Hort a Helena Kovaříková
s přispěním členů SDH Studnice a využitím Pamětní knihy SDH Studnice*

U oslavanské korouhve

S Janem Kyselákem, autorem textu Oslavany zdraví Budišov (BZ 3/2013) a v pozadí s korouhví představující Madonu s děťátkem v náručí stojící na půlměsíci, na ochozu oslavanského zámku

Bývalý symbol moci, dřívější „ozdoba“ vrcholu věže kaple, dnes v depozitáři zámku

SPOLEČENSKÁ RUBRIKA

Osmdesátiny předsedkyně jihomoravských novinářů-seniorů

Osmdesátiní je od 18. května členka jihomoravské regionální rady Syndikátu novinářů České republiky a předsedkyně Klubu novinářů-seniorů Ludmila Hlaváčková. Na slavnostním setkání klubu jí blahopřál a poděkoval za příkladnou dlouholetou aktivitu a obětavost člen řídicího výboru Syndikátu novinářů České republiky a místopředseda jeho regionální rady Jaroslav Štěpaník. Ke gratulantům se připojila rovněž tisková mluvčí Krajského úřadu Jihomoravského kraje Denisa Kapitančíková. Blahopřejný dopis obdržela jubilanťka od primátora Romana Onderky, který jí jménem města i jménem svým poděkoval za vše, co vykonala pro rozvoj brněnské žurnalistiky a publicistiky. „Zvláště si cením toho, že přes všechna protivenství za totality jste zůstala své profesi věrná a po listopadu 1989 se jí znovu s velkým elánem věnujete. Vaše odborné znalosti i životní zkušenosti se jistě stanou

příkladem i pro nové adepty „novinářské řehole“. Do dalších let Vám přeji ustavičně mladistvou mysl, mnoho úspěchů a co nejvíce pohody a spokojenosti,“ uvedl ve svém dopisu.

Jubilanťka je novinářkou od léta 1951, kdy ještě svobodná a s příjmením Herynková nastoupila do Čs. rozhlasu v Praze. Pracovala i v jeho studiích v Českých Budějovicích, Olomouci a Ústí nad Labem. Jejými pražskými redakčními kolegy byli mj. Arnošt Lustig, Jan Petránek, Ota Pavel, Věra Štovičková, Karel Šubrt, Aleš Poledne a v dokumentaci působící František Gel. Natáčela rozhovory např. s F. K. Zemanem, Pavlem Bojarem, Pavlem Kohoutem a Janem Drdou. U jejího mikrofonu se vystřídali rovněž belgický básník Charles Moise, který za pomoci své známé překládal verše Jiřího Wolкера, mongolský básník, prozaik a překladatel Bjambyn Rinčen, autor mongolské mluvnice a překladatel české literatury, mj. Aloise Jiráska. V rozhlasové redakci Zrcadlo kultury se věnovala především hudbě, měla ji ráda od dětství, sama hrávala na housle. Natáčela rozhovory s vynikajícím představitelem hudby 20. století, ruským skladatelem Dmitrijem Šostakovičem, s proslulým houslařem Přemyslem Špidlenem a s mluvčím Smetanova

kvarteta violoncellistou Antonínem Kohoutem. Měla široký záběr – od koncertů mezinárodního hudebního festivalu Pražské jaro až po mezinárodní folklorní festival ve Strážnici.

Když se v roce 1958 provdala do Brna, byla do roku 1970 tiskovou referentkou brněnské radnice a tři roky též dokumentátorkou Ústavu etnografie a folkloristiky Čs. akademie věd, v letech normalizace pracovala v redakci časopisu Pozemních staveb. Chvilé odpočinku a pohody prožívala na chatě u rybníka Pyšeláku v Budišově u Třebíče. Po listopadu 1989 a plné rehabilitaci byla zástupkyní šéfredaktora časopisu v Zetoru. V čele Klubu novinářů-seniorů je od poloviny roku 1994. O její profesionální dráze vypovídá Almanach českých novinářů 1989–2008, vydaný pražským encyklopedickým nakladatelstvím Libri ve spolupráci s Centrem mediálních studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy, Ústavem pro soudobé dějiny Akademie věd České republiky a Syndikátem novinářů České republiky.

*Helena Kupčíková,
místopředsedkyně jihomoravské regionální rady Syndikátu novinářů ČR*

Léto ve fotografiích Karla Pavlíčka

Strážnice 2013

Strážnice 2013

Oživlé Židovské město v Třebíči

Oživlé Židovské město v Třebíči

Ífigenie, Olbram Zoubek, náměštšský zámecký park

Žrout, Leopold Habermann, Leopold Habermann ml., náměštšský zámecký park

SPORT

O Pohár městyse Budišova – 2. ročník turnaje v kopané starých pánů

Každoročně v prvních dnech měsíce srpna se mužstvo Starých pánů Budišov-Nárameč utkává s fotbalisty z našeho družebního města Budišova nad Budišovkou. V roce 2012 jsme se zúčastnili v Budišově nad Budišovkou turnaje o Pohár Josefa Graclíka a v roce 2013 tedy přišla řada na nás. Ve spolupráci s panem starostou našeho městyse Petrem Piňosem jsme se rozhodli založit tradici obdobného turnaje u nás. První ročník turnaje o Pohár městyse Budišova vyhráli právě naši kolegové s družebního města.

Mužstva obou Budišovů pak doplnila další dvě mužstva, a to Dukla Brno a TJ Koněšín.

Naši borci nastoupili v sestavě: brankář Oldřich Kazda, v obraně Karel Kružík, Pavel Vidlák, Josef Kopečný, Milan Koš, Libor Matoušek a Pavel Karas. V záložní řadě byli Richard Ležák, Karel Suchánek, Alois Nováček, Jaroslav Doležal, Martin David, David Kašpar a Pavel Dostál. V útoku se střídali Josef Karas, Josef Čáslava a Petr Tesař.

Mužstva byla rozlosována do dvojic, kdy vítěz postupuje do finále a poražený bojuje o třetí místo. Vše se odehrávalo pod bedlivým vedením trojice rozhodčích pánů Mojmira Čecha, Bohumila Voneše a Jiřího Vévody.

Hned v prvním utkání byl k vidění dramatický zápas dvou vyrovnaných soupeřů.

Domácí mužstvo Starých pánů z Budišova se střetlo s fotbalisty z Koněšína.

O vyrovnanosti svědčí skutečnost, že první poločas vyhrál Koněšín 1:0. Domácí vrhli v druhém poločasu všechny síly do útoku a podařilo se jim zápas otočit na konečný stav 2:1. Branky domácích vstřelili Petr Tesař a Josef Karas.

Ve druhém utkání nastoupili proti Dukle Brno hráči Budišova nad Budišovkou. Opět byl k vidění vyrovnaný fotbal. Hráčům Dukly se v prvním poločase podařil jeden rychlý protiútok a šli do vedení 1:0. K jejich smůle se ale z vedení radovali jen asi dvě minuty. Po chybné rozehrávce v těsné blízkosti svého pokutového území přímo nabídli šanci hráči Budišova a bylo vyrovnáno. I druhý poločas přinesl nezměněný obraz hry. Šance se střídaly na obou stranách, ale tentokrát rychlý protiútok do otevřené obrany využili hráči Budišova a šli do vedení 2:1. Od tohoto okamžiku se utkání změnilo. Dukla neustále utočila a mužstvo Budišova nad Budišovkou jen s velkou dávkou štěstí nakonec své vedení ubránilo.

Utkaní o třetí místo mezi Duklou Brno a TJ Koněšín bylo vyrovnané jen v počáteční fázi.

Nejprve šel do vedení 1:0 Koněšín, ale hráčům Dukly se podařilo brzy vyrovnat z pokutového kopu po úmyslné ruce bránícího stopera. Pak měli hosté z Brna ještě dvě velké šance, kdy z kopačky jejich útočníka míč jednou skončil na břevně a pak na tyči. Opět zde platilo pravidlo nedáš – dostaneš a poločas skončil 3:1 ve prospěch Koněšína. Druhý poločas přinesl úplný zmar do řad hráčů Dukly a výsledkem byly další tři góly v jejich síti a konečný výsledek 6:1 ve prospěch Koněšína.

Dukla Brno

Koněšín

Budišov nad Budišovkou

Budišov u Třebíče

Finálové utkání svedlo proti sobě mužstva obou Budišovů. Byl to opět vyrovnaný boj. Velké vzrušení přinesly závěrečné minuty prvního poločasu. Útočník Budišova nad Budišovkou se řítil sám na našeho brankáře Oldřicha Kazdu. Ten proti němu vyběhl až před velké vápno. Jejich vzájemný střet pak sudí ohodnotil červenou kartou pro našeho brankáře a domácí museli zbytek utkání odehrát s deseti hráči v poli. Druhý poločas i přes oslabení domácího mužstva o jednoho hráče byl opět vyrovnaný a domácí zabojovali. Po brankách Davida Kašpara a Martina Davida nakonec strhli vítězství na svou stranu. Konečný stav 2:1 pro domácí.

Pan starosta Petr Piňos pak předal Pohár městyse Budišova do rukou kapitána domácího mužstva Pavla Karase.

Pěkné počasí, hojná účast diváků, dobré jídlo a pití. Zkrátka vydařená sportovní akce starších, ale stále aktivních sportovců našeho městyse.

Za rok s fotbalem zase na shledanou v Budišově nad Budišovkou

Ing. Ladislav Glovacz

Fotbalový oddíl FC Budišov-Nárameč A

Klečící zleva: Miloš Mezlík, Jiří Hort, Lukáš Kučera, Tomáš Nováček, Roman Vašíček a Michal Votoupal

Stojící zleva: Roman Hrádek, Lukáš Horký, Zbyněk Dvořák, Libor Švec, Petr Urban, David Věžník, Karel Nováček a Antonín Langr – trenér

Pouťový fotbal

V neděli 18. srpna bylo v budišovských ulicích rušno. Pěkné počasí přilákalo na budišovskou pouť množství lidí. A nebyla to jenom pouť. V pozdním odpolední si nejen budišovští příznivci nenechali ujít první mistrovské utkání FC Budišov-Nárameč A s fotbalisty z Rantířova.

Tvrdé utkání provázelo několik vyložených neproměnných gólových šancí na obou stranách, i přesto padlo dohromady osm branek, pětkrát vytahoval míč ze sítě brankář hostů a třikrát budišovský. I když domácí nakonec vyhráli v poměru 5:3 (poločas 3:2), do konce utkání se museli o výsledek strachovat.

Vyrovnanost obou mužstev dává tušit, že získání každého bodu bude mít v I. A třídě cenu zlata.

Rozlosování I A třídy, skupina B, ročníku 2013/2014

Podzim

kolo	datum	den	utkání	začátek	odjezd
8	29.9.	ne	FC Budišov-Nárameč A – Žďár B	15:30	
9	6.10.	ne	Stonařov – FC Budišov-Nárameč A	15:00	12:45
10	13.10.	ne	Nová Ves – FC Budišov-Nárameč A	15:00	13:00
11	20.10.	ne	FC Budišov-Nárameč A – HFK Třebíč B	14:30	
12	27.10.	ne	Vrchovina (N. Město na M.) – FC Budišov-Nár. A	14:30	12:15
13	3.11.	ne	FC Budišov-Nárameč A – Hrotovice	13:30	

Pozvánka

Po stopách armádního generála Ludvíka Svobody – 23.11.2013

Trasa: 15 km

Dvoustovka, PEŠÍ, KUŇ

Start: 07.30 – 9.15 hod. u Obecního úřadu v Trnavě

Cíl: do 16.00 hod v hostinci U Toma

Kontakt: Zdeněk Adam, Trnava 203, 674 01 Třebíč, tel. 737 979 539;
Adam.Zdena@seznam.cz

Pořadatel: Klub českých turistů, Trnava u Třebíče

POČASÍ

Měsíční úhrn srážek

červen	100,1 mm
červenec	23,2 mm
srpen	46,7 mm

Doplnění

K textu *Dům* č. p. 141 – *Villa Vlasta*, *Budišovský zpravodaj* 2/2013

Můj táta, Zdeněk Chyba, se narodil 30. července 1910 v Jihlavě a zemřel 23. září 1973 v Kojetíně. Byl dlouholetým členem divadelního souboru Hanácká scéna Kojetín. Jako ukázkou jeho činnosti zasíláme fotografii ze hry A. N. Ostrovského *Výnosné místo*. Inscenace byla sehrána v roce 1962.

Eva Řezáčová, roz. Chybová

OBSAH

<i>Podzim</i>	1
ZE ZASTUPITELSTVA MĚSTYSE	2
Usnesení č. 19 z jednání zastupitelstva městyse Budišov ze dne 27. 6. 2013	2
INFORMACE Z MĚSTYSE	3
Budišovská zeleň	3
Silniční zrcadla	3
ZPRÁVY	4
Klimatour 2013 v Budišově	4
Chovatelé vystavovali o Budišovské pouti	5
V Budišově dodigitalizováno	7
Výměna duchovních správců v Budišově II	9
Setkání se seniory	12
Budišovský zámek jinak II + Dýňobraní XIV	13
Z HISTORIE	17
Z historie budišovské školy XVIII	17
<i>Ročník 1941, fotografie z 3. třídy, rok 1949</i>	17
<i>Ročník 1952; třída 9. A, rok 1967</i>	18
Obrazy z budišovskou tematikou	19
Dopis budišovskému faráři Msgre Augustinu Kratochvílovi	20
Z historie židovského osídlení ve Velkém Meziříčí	23
„Stráž“ ještě jednou	31
<i>Poutní místo Pyšel na Stráži</i>	31
Letem sokolím...	35
Z BUDIŠOVA A OKOLÍ	37
Prosba větrného mlýna na Zrádném kopci – Věteráku v Budišově u Třebíče	37
Základní škola Budišov	38
<i>Pomáda</i>	38
<i>Výlet do ZOO</i>	38
<i>Exkurze v ZD Budišov</i>	39
<i>Nácvik řešení situace při mimořádné události</i>	40
<i>Slavnostní zakončení školního roku</i>	40
<i>Odprodej školního nábytku</i>	42
<i>Změny v interiéru školy</i>	42
<i>Nový školní rok 2013/2014</i>	42
<i>Pohled do blízké budoucnosti</i>	43
Vážení čtenáři Budišovského zpravodaje	43
Materská škola 2013	50
Pohádky jsem měla vždycky ráda, aneb Lenora je nemoc zlá	50
Z věže budišovského kostela 5	52
Dětský křik	56
Historická propedeutika pro milovníky pověstí	57
Hodov – sloupek s letopočtem 1862	58
Proč se to tak jmenuje	60
Kníže Budiš se dívá	62

Sbor dobrovolných hasičů ve Studnicích	63
Seznam členů SDH ve Studnicích v jednotlivých obdobích	69
<i>Rok 1926</i>	69
<i>Rok 1936</i>	70
<i>Rok 1949</i>	70
<i>Rok 1958</i>	71
<i>Rok 1985</i>	71
<i>Rok 2003</i>	71
<i>Rok 2013</i>	71
U oslavanské korouhve	73
SPOLEČENSKÁ RUBRIKA	75
Osmdesátiny předsedkyně jihomoravských novinářů-seniorů	75
Léto ve fotografiích Karla Pavlíčka	76
SPORT	81
O Pohár městyse Budišova – 2. ročník turnaje v kopané starých pánů	81
Fotbalový oddíl FC Budišov-Nárameč A	84
Poutňový fotbal	85
Rozlosování I A třídy, skupina B, ročníku 2013/2014	85
Pozvánka	85
POČASÍ	86
Měsíční úhrn srážek	86
Doplnění	86
K textu Dům č. p. 141 – Villa Vlasta, Budišovský zpravodaj 2/2013	86